

POLITIET
POLITIDIREKTORATET

RESSURSANALYSE 2017

UTGIFTER OG BEMANNING I POLITI- OG LENSMANNSETATEN

Innhold

1	SAMMENDRAG	2
2	INNLEDNING	4
	2.1 Formål	4
	2.2 Innretning og avgrensning	4
3	OVERORDNET UTVIKLING I UTGIFTER	6
	3.1 Generelle nøkkeltall	6
	3.2 Overordnet fordeling av driftsutgifter	7
4	PERSONELLUTGIFTER	10
	4.1 Personellutgifter	10
	4.2 Lønnsutgifter	11
	4.3 Overtid i politiet	12
5	ANDRE DRIFTSUTGIFTER	14
	5.1 Eiendom, bygg og anlegg (EBA)	14
	5.2 Materiellutgifter	15
	5.3 Tjenester	19
6	POLITIDISTRIKTENES ØKONOMISKE HANDLINGSROM	21
	6.1 Kortsiktig økonomisk handlingsrom	21
	6.2 Det økonomiske handlingsrommet målt i realverdier	22
7	BEMANNING OG DEKNINGSGRAD	25
	7.1 Bemanning	25
	7.2 Dekningsgrad	27
	7.3 Fremskriving av bemanning og dekningsgrad	29
	7.4 Årsverkskostnader i politiet	32
8	VEDLEGG 1. DATAKILDER OG DATABEHANDLING	35
9	VEDLEGG 2. ANTALL ÅRSVERK FOR SIVILE OG JURISTER	36

1 SAMMENDRAG

Politiets ressursanalyse skal understøtte en kunnskapsbasert og målrettet styring av ressursene i politiet.

Driftsutgifter samlet

Driftsutgiftene i politiet økte med 13,5 prosent fra 2016 til 2017, målt i faste priser. Om lag halvparten av økningen kan tilskrives pensjonskostnader som før første gang ble belastet politiets budsjett i 2017. Driftsutgiftene i politiet økte med 6 prosent når pensjonskostnader utelates, målt i faste priser. For 2017 er 72 prosent av driftsutgiftene brukt i politidistriktene, 9 prosent i særorganene og 19 prosent i andre enheter i politiet. Driftsutgiftene i politidistriktene økte med om lag 770 mill. kroner i 2017 sammenlignet med 2016, målt i faste priser og korrigert for pensjonskostnader.

Personell

Utgiftene til personell utgjorde 75 prosent av de totale driftsutgiftene i 2017. Lønnsutgiftene – eksklusive overtid – økte samlet med 4,4 prosent fra 2016 til 2017. Årsverkskostnaden for en polititjenesteperson kan grovt anslås til 1,1 – 1,3 mill. kroner avhengig av type stilling.

Det var totalt 16 217 årsverk i politiet i 2017, målt som årlig gjennomsnitt. Politistillinger utgjør 9 532 av disse årsverk og totalt sett har antall politistillinger økt med 1 199 årsverk siden 2013, målt som årlig gjennomsnitt. Om lag 1 050 av disse stillingene er gått til styrking av bemanningen i politidistriktene. Fra 2013 til 2017 økte antall politistillinger med 14 prosent, sivile stillinger med 14 prosent og juriststillinger med 18 prosent.

Politidekningen – målt som antall politiårsverk per 1 000 innbygger – økte fra 1,76 i 2016 til 1,81 i 2017, målt som årlig gjennomsnitt. Politidekningen anslås å nå 2 politiårsverk per 1 000 innbyggere i 2020, gitt prognoser for befolkningsvekst og forutsetninger knyttet til nettotilgang for politiårsverk.

Eiendom, bygg, og anlegg (EBA)

Utgiftene til EBA utgjorde 9 prosent av de totale driftsutgiftene i etaten i 2017, på linje med nivået de siste

årene. Størstedelen er knyttet til husleie. Det er betydelige forskjeller mellom politidistriktene i husleieutgifter per ansatt – fra 57 000 kroner per årsverk til i overkant av 92 000 kroner per årsverk.

Materiell

Utgifter til materiell utgjør 11 prosent av de totale driftsutgiftene i 2017 og er dermed den nest største utgiftsgruppen i etaten. IKT-materiell sto for 46 prosent av disse utgiftene i etaten. Utgifter til innkjøp av biler var om lag 154 mill. kroner i 2017, og er den største materiellutgiften for politidistriktene. Om lag halvparten av den utgiften ble dekket med ekstrebevilgningen i revidert nasjonalbudsjett 2017. Gjennomsnittlig alder på patruljebiler var 6,1 år i politidistriktene ved utgangen av 2017. Gjennomsnittlig alder på patruljebiler mellom politidistriktene varierer fra 5 til 7 år, hvis man ser bort fra Nordland politidistrikt som har en gjennomsnittlig alder på patruljebiler på 9 år. Særorganene har en yngre bilpark sammenlignet med politidistriktene.

Tjenester

Tjenester inkluderer ekstern støtte og bistand i politiet og utgjorde totalt 850 mill. kroner i 2017. Med 59 prosent utgjorde IKT-tjenester majoriteten av disse utgiftene. Politiets IKT-tjenester og Politidirektoratet står for den største andelen av IKT-utgiftene i etaten. Politiet har en omfattende utviklingsportefølje som skal bidra til å utvikle og tilrettelegge for en bedre polititjeneste i årene fremover. I 2017 ble det brukt om lag 635 mill. kroner på denne porteføljen. En stor del av kostnadene til IKT-tjenester er knyttet til eksterne IKT-konsulenter som bistår i å utvikle IKT-løsningene i politiet. I politidistriktene er utgiftene til tolk og lege de største tjenesteutgiftene, og utgjorde henholdsvis 74 mill. kroner og 67 mill. kroner i 2017.

Politidistriktenes handlingsrom

På tross av politiets budsjettmessige styrking, opplever politidistriktene at den økonomiske situasjonen er stram, og at den gradvis er blitt strammere. Det kortsiktige økonomiske handlingsrommet beskriver de driftsmidlene som politidistrikt har tilgjengelig når de «faste» utgiftene er dekket. Utgifter til lønn og husleie som andel av de totale driftsutgiftene i politidistriktene har gått noe opp de seneste årene og utgjorde 86 prosent i 2017. Dette er utgifter som er bundne på kort sikt og som begrenser distriktenes handlingsrom for andre tiltak og investeringer. De resterende midlene skal blant annet dekke utgifter til drift og innkjøp av biler og politiutstyr, reiser og kurs, og ekstern bistand. I gjennomsnitt har politidistriktene i overkant av 128 000 kroner igjen målt ved differansen mellom driftsutgifter og lønn og husleie per årsverk i distriktet.

Politidistriktenes økonomiske handlingsrom målt i realverdier blir analysert ved å se på utviklingen i driftsbudsjettet til politidistriktene relativt til utviklingen i arbeidsmengden til politidistriktene. Siden 2013 har politidistriktene blitt tilført betydelig budsjettmidler, men arbeidsomfanget har økt relativt mer. Indikatoren for handlingsrommet målt på denne måten er dermed noe lavere i 2017 enn i 2013.

Samlet sett trekker disse to indikatorene i retning av en svak svekkelse i handlingsrommet for politidistriktene i perioden 2013 – 2017.

Tallgrunnlaget i rapporten

Tallgrunnlaget for alle tabeller og figurer i rapporten, finnes tilgjengelig på <https://www.politi.no/>

2 INNLEDNING

2.1 Formål

For syvende år på rad er ressursanalysen for politiet utarbeidet. Ressursanalysen har til formål å understøtte en kunnskapsbasert og målrettet styring av ressursene i politiet. En forutsetning for målrettet styring av ressursbruken, er kunnskap om hvordan tildelte ressurser fordeles og benyttes. Ressursanalysen gir kunnskap om hvordan bevilgningene til etaten er blitt anvendt over tid. Åpenhet om slike nøkkeltall gjør informasjon om ressursbruken i politiet mer tilgjengelig og gir et bedre grunnlag for å kunne sammenligne enheters ressursbruk, internt over tid og med hverandre. Dyptgående analyser av ressursdisponeringen i det enkelte politidistrikt, særorgan og andre enheter, er ikke innenfor rammen av denne rapporten.

Hovedmålgruppene for rapporten er beslutningstakere i politiet og Justis- og beredskapsdepartementet. Siden politiets innsats og resultater har bred interesse i samfunnet er også samfunnsaktører generelt målgruppe for rapporten.

2.2 Innretning og avgrensning

Som i foregående ressursanalyse, grupperes politiet inn i henholdsvis politidistrikt, særorgan og andre enheter.

- **Politidistrikt** består av de 12 politidistriktene.
- **Særorgan** består av Kripos, ØKOKRIM, Politiets utlendingsenhet og Utrykningspolitiet.
- **Andre enheter** består av Grensekommisariatet, Nasjonalt ID-senter, Politihøgskolen¹, Politidirektoratet, Namsfogden i Oslo², Politiets IKT-tjenester og Politiets fellestjenester.

Rapporten dekker i hovedsak årene fra 2013 til 2017. Følgende budsjett- og regnskapskapitler i Statsbudsjettet omfattes av analysen:

- 440 Politi- og lensmannsetaten³ (med unntak av Grensekommisariatet og Politihøgskolen)
- 442 Politihøgskolen
- 448 Grensekommisariatet

Politiets sikkerhetstjeneste er ikke inkludert i analysen. Justis- og beredskapsdepartementets egne bevilgninger og Sysselmannen på Svalbard er heller ikke inkludert i analysen.

Fra og med 1. januar 2017 belastes pensjonskostnader de enkelte enhetene i statsforvaltningen. Dette utgjør om lag 1 mrd. kroner for politiet og disse kostnadene er inkludert for 2017 i tallgrunnlaget i årets Ressursanalyse.

Det lokale lønnsoppgjøret i 2017 ble utsatt til 2018 for alle ansatte, unntatt de som er organisert under Akademikerne. Dette medfører at lønnsutgifter per 31. desember 2017 ikke inkluderer lønnsjusteringer for alle ansatte i 2017.

I løpet av de årene som dekkes av rapporten er det gjort en del endringer mellom enhetene i politiet (distrikt, særorgan og andre enheter). Fra 1. januar 2017 ble ATK-senteret (Automatisk trafikkontroll), som tidligere har vært organisert under Møre og Romsdal politidistrikt, slått sammen med Utrykningspolitiet. I og med sammenslåingen ble om lag 25 årsverk flyttet fra Møre og Romsdal politidistrikt til Utrykningspolitiet. I november 2017 ble Vanylven kommune, som tidligere var del av Vest politidistrikt, slått sammen med Møre og Romsdal politidistrikt. Sammenslåingen bidro til at fire årsverk ble flyttet fra Vest politidistrikt til Møre og Romsdal politidistrikt. Fra 1. mai 2017 ble Midtre Hålogaland politidistrikt delt og slått sammen⁴ med henholdsvis Troms og Nordland politidistrikt, hvilket også bidro til at årsverk og driftsmidler ble fordelt fra Nordland til Troms politidistrikt.

I løpet av 2017 har arbeidsoppgaver knyttet til EBA, som renholds- og kantinedrift, gradvis blitt overført fra

¹ Politihøgskolen er formelt sett et særorgan, men er av praktiske grunner plassert i kategorien Andre enheter.

² Per 1. april 2017 ble Namsfogden i Oslo innlemmet i Oslo politidistrikt. I tallgrunnlaget for 2017 inngår Namsfogden i Oslo i Oslo politidistrikt siden 1.1 2017.

³ Mellom 2005 - 2013 hadde Oslo politidistrikt eget budsjettkapittel (441), men fra og med 2014 får de bevilgningene over post 440 som de andre politidistriktene. Tall for perioden 2007 - 2013 inkluderer post 441, i tillegg til de overnevnte budsjett- og regnskapskapitlene.

⁴ I en overgangsperiode (1. januar 2016 - 30. april 2017) ble Midtre Hålogaland politidistrikt styrt av Nordland politidistrikt og regnskaps- og bemanningstall for Midtre Hålogaland inngår i denne perioden i Nordland politidistrikt.

distriktene til Politiets fellestjenester (PFT). I tillegg har PFT i løpet av 2017 overtatt oppgaver knyttet til lønn- og regnskap fra distriktene og det er etablert et senter for lønn- og regnskap i Kristiansund. For et utvalg av distriktene (Trøndelag, Sør-Øst, Troms og Nordland) ble det opprettet Støttesenter for kriminalitetsutsatte 1. desember 2017. Kripas har også overtatt oppgaver fra POD, blant annet det nasjonale ansvaret for administrasjon og drift av internasjonale oppgaver. Til sist er namsfogdene i politidistrikt inkludert i de respektive politidistriktene i årets rapport⁵. Disse endringene er ikke justert bakover i tid og ulikt innhold i data vanskeliggjør sammenligning over tid.

I tillegg er det i perioden 2008-2017 etablert barnehus i 12 politidistrikt. Videre ble Politiets enhet for vandelskontroll og politiattester etablert i 2013, og inngår i dag i Finnmark politidistrikt. Politiets Data- og materielltjeneste ble delt på Politiets fellestjenester og Politiets IKT-tjenester i mars 2014. Oslo politidistrikt har over lang tid hatt ansvar for en del særskilte oppgaver, som nasjonalt ansvar for Kongehusets sikkerhet og nasjonale beredskapsoppgaver, noe som fordrer ekstra ressurser.

I rapporten analyseres utgiftssiden i politi- og lensmannsetaten. Inntektssiden behandles gjennomgående ikke, da gebyrinntekter og bøter som politiet regnskapsfører overføres til statskassen. Det blir imidlertid korrigert for internhandel, se vedlegg for en nærmere beskrivelse.

⁵ Namsfogden i Bergen er inkludert i tallene for Vest politidistrikt, Namsfogden i Stavanger er inkludert i tallene for Sør-Vest politidistrikt og Namsfogden i Trondheim er inkludert i tallene for Trøndelag. Per 1. april 2017 ble Namsfogden i Oslo innlemmet i Oslo politidistrikt. I tallgrunnlaget for 2017 inngår Namsfogden i Oslo i Oslo politidistrikt siden 1.1 2017.

3 OVERORDNET UTVIKLING I UTGIFTER

3.1 Generelle nøkkeltall

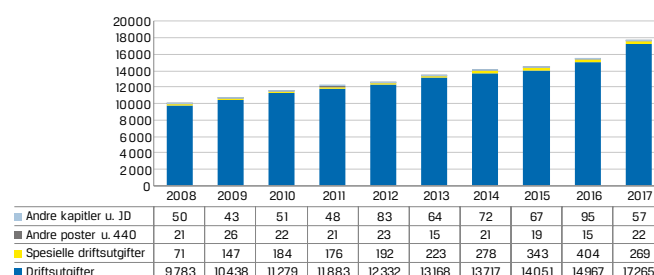
3.1.1 Regnskapsførte utgifter

I 2017 var de totale nominelle regnskapsførte utgiftene i politi- og lensmannsetaten 17,6 mrd. kroner, når det korrigeres for internhandel i etaten⁶, se figur 3.1. I 2017 utgjorde driftsutgiftene alene 17,3 mrd. kroner. Som det fremgår av figur 3.1 har driftsutgiftene i politi- og lensmannsetaten økt fra 9,8 mrd. kroner i 2008 til 17,3 mrd. kroner i 2017, en økning på 77 prosent. En stor andel av nivåforskjellen i 2017 sammenliknet med tidligere år skyldes at pensjonskostnader først ble budsjettert av politiet i 2017 og står for over 1 mrd. kroner av driftsutgiftene. Ekskluderes pensjonskostnadene i 2017, i tillegg til at kostnadene måles i faste priser har de samme driftsutgiftene økt fra 11,7 mrd. kroner i 2008 til 16,2 mrd. kroner i 2017, en økning på 38 prosent, se avsnitt 3.1.2. Fra 2016 til 2017 økte disse utgiftene med 6 prosent.

Spesielle driftsutgifter er utgifter knyttet til asylsaker og andre utlendingssaker. Føringerne på denne posten tilhører nesten utelukkende Politiets utlendingsenhet. Som det fremgår av figuren har spesielle driftsutgifter blitt redusert med 130 mill. kroner siden 2016. En stor del av denne reduksjonen kan forklares med at antall uttransporteringer fra Norge er redusert fra 8 000 returer i 2016, til 3 200 returer per 31. juli 2017. Det er kun driftsutgifter som brukes videre i rapporten.

Med mål om å gjøre offentlig forvaltning mer effektiv, innførte Regjeringen i 2015 en avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform (ABE-reformen). Det forutsettes i reformen at alle statlige virksomheter gjennomfører tiltak for å bli mer effektive, og at deler av «gevinsten fra mindre byråkrati og mer effektiv bruk av pengene» overføres til fellesskapet gjennom de årlige budsjettene. Dette utgjorde 177 mill. kroner for politiet i 2017.

Figur 3.1 Regnskapsførte utgifter i politi- og lensmannsetaten. Nominelle tall. Tall i mill. kroner. 2008 – 2017¹

¹ Som nevnt i kapittel 2 belastes politiet pensjonskostnader fra og med 1. januar 2017. Dette utgjør om lag 1 mrd. av driftsutgiftene for 2017, og er ikke en kostnad som er inkludert i driftsutgiftene for årene 2008-2016. I figur 3.2 er pensjonskostnadene for 2017 ekskludert for å gi et bedre sammenligningsgrunnlag med tidligere år.

Kilde: Politidirektoratet

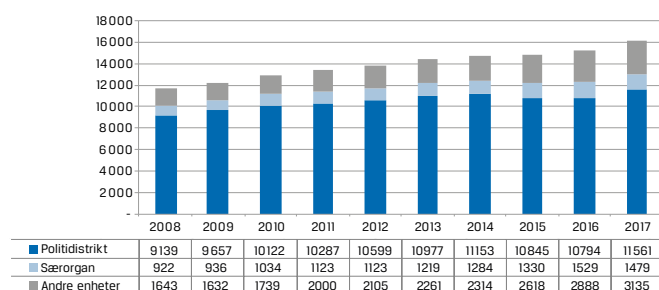
3.1.2 Driftsutgifter

Fra 2016 til 2017 økte driftsutgiftene i etaten med 6 prosent, se figur 3.2⁷. Politidistriktene har i sistnevnte periode hatt en realvekst i driftsutgifter på 7 prosent. Særorgan hadde en negativ realvekst på 3 prosent, mens andre enheter hadde en realvekst på 9 prosent. Som nevnt i kapittel 2 er det flere endringer knyttet til omorganisering av oppgaver mellom enheter i politiet i 2017, som at Namsfogden i Oslo per 1. april 2017 ble innlemmet i Oslo politidistrikt. Dette vil påvirke driftskostnadsveksten til politidistriktene og andre enheter.

⁶ Se vedlegg 1 om internhandel.

⁷ Pensjonskostnader er ekskludert i år 2017 for å gi et bedre sammenligningsgrunnlag med tidligere år.

Figur 3.2 Driftsutgifter i politidistrikt, særorgan og andre enheter i politiet. Faste 2017-kroner. Tall i mill. kroner. 2008-2017¹

¹ Pensjonskostnader er ekskludert i år 2017 for å gi et bedre sammenligningsgrunnlag med tidligere år.

Kilde: Politidirektoratet og Statistisk sentralbyrå

Som det fremgår av tabell 3.1 økte driftsutgiftene med 2 054 mill. kroner fra 2016 til 2017, målt i faste priser. Personellutgiftene økte mest, målt i kroner og prosent, men da inngår pensjonskostnader for politiet fra og med 2017. Materialkostnader økte med i underkant av 200 mill. kroner, der om lag halvparten kan tilskrives ekstra-bevilgningen til biler i revidert nasjonalbudsjett 2017.

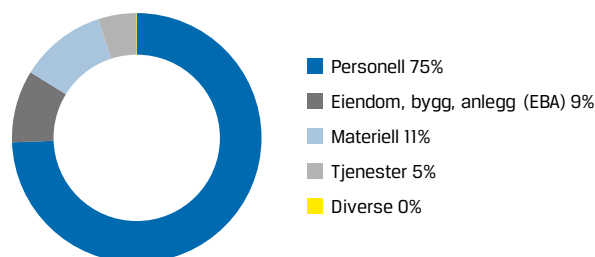
3.2 Overordnet fordeling av driftsutgifter

I dette avsnittet gjennomgås fordelingen av driftsutgifter for hele etaten generelt, og for politidistrikt, særorgan og andre enheter spesielt.

3.2.1 Fordeling av politi- og lensmannsetatens driftsutgifter

Den klart største driftsutgiften i politiet er utgifter til personell, se figur 3.3. I 2017 utgjorde denne utgiften 75 prosent av de totale driftsutgiftene. Denne andelen har økt med 3 prosentpoeng siden 2016 og kan tilskrives pensjonskostnadene nevnt i punkt 3.1.1. Videre utgjør materiell og eiendom, bygg og anlegg (EBA) henholdsvis 11 prosent og 9 prosent. Den fjerde største gruppen er tjenester som stod for 5 prosent av de totale driftsutgiftene i 2017. Utgiftene til IKT er en stor underpost både for materiell og tjenester. En mer detaljert gjennomgang av disse underpostene gis i kapittel 5.

Figur 3.3 Fordeling av politiets driftsutgifter. Prosent. 2017

Kilde: Politidirektoratet

Tabell 3.1. Driftsutgifter i politiet. 2016-2017. Tall i mill. kroner. Faste 2017-kroner¹

	2016	2017	Endring i mill. kroner	Endring i %
1. Personell	10 984	12 850	1 866	17,0 %
2. Eiendom, bygg, anlegg (EBA)	1 576	1 617	41	2,6 %
3. Materiell	1 738	1 936	198	11,4 %
4. Tjenester	899	850	-49	-5,5 %
5. Diverse	14	11	-2	-17,7 %
Totalsum	15 211	17 265	2 054	13,5 %

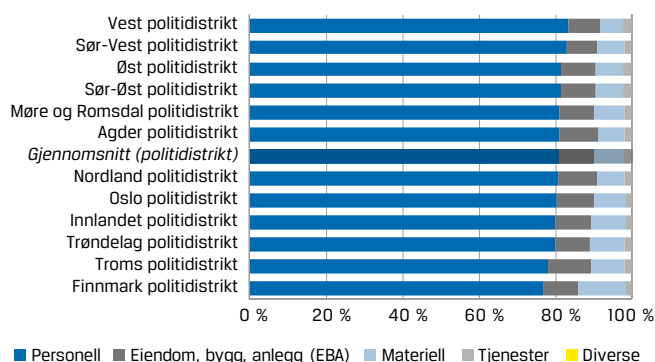
¹ Som nevnt i kapittel 2 belastes politiet pensjonskostnader fra og med 1. januar 2017. Dette utgjør om lag 1 mrd. av driftsutgiftene for 2017, og er ikke en kostnad som er inkludert i driftsutgiftene for årene 2008-2016.

Kilde: Politidirektoratet

3.2.2 Fordeling av driftsutgifter i politidistriktene

81 prosent av de totale driftsutgiftene i politidistriktene er personellutgifter, se figur 3.4. Denne andelen er således høyere enn for etaten samlet (figur 3.3). I likhet med etaten totalt, gikk 9 prosent av driftsutgiftene i distriktene til eiendom, bygg og anlegg i 2017.

Figur 3.4 Fordeling av politidistriktenes driftsutgifter. Prosent. 2017

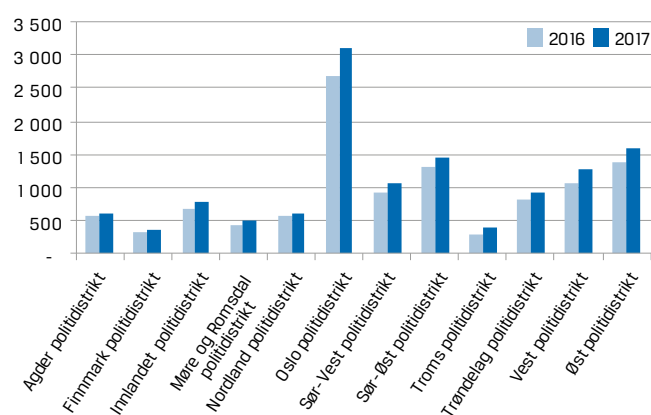

Kilde: Politidirektoratet

Som det fremgår av figur 3.4 er det variasjoner i fordelingen av driftsutgifter mellom politidistriktene. Finnmark politidistrikt skiller seg ut ved å ha relativt store materiellutgifter og lave personellutgifter. Sør-Vest politidistrikt og Vest politidistrikt har en relativt lav andel av driftsutgiftene på EBA, men har til gjengjeld de største andelen av personellutgifter.

Figur 3.5 gir en oversikt over driftsutgiftene per politidistrikt i faste 2017-kroner. Driftsutgiftene har økt i alle politidistrikt fra 2016 til 2017. Pensjonskostnader står for en del av denne økningen i alle politidistrikt. De andre endringene som er nevnt i kapittel 2 vil også påvirke resultatet.

Figur 3.5 Driftsutgifter per politidistrikt. Tall i mill. kroner. Faste 2017-kroner. 2016-2017¹

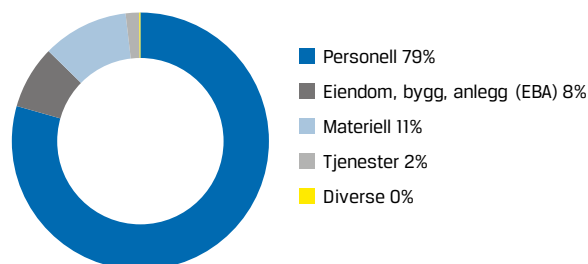
¹ Pensjonskostnader er inkludert for 2017. I figur 3.2 er pensjonskostnadene for 2017 ekskludert for å gi et bedre sammenligningsgrunnlag med tidligere år.

Kilde: Politidirektoratet

3.2.3 Fordeling av driftsutgifter i særorganene

I særorganene utgjorde personellutgiftene om lag 79 prosent i 2017, se figur 3.6. Med særorgan menes Kripes, Politiets utlendingsenhet, ØKOKRIM og Utrykningspolitiet. Sammenlignet med politidistriktene er andelen materiellutgifter to prosentpoeng større og andelen EBA-utgifter er 1 prosentpoeng lavere.

Figur 3.6 Fordeling av særorganenes driftsutgifter. Prosent. 2017

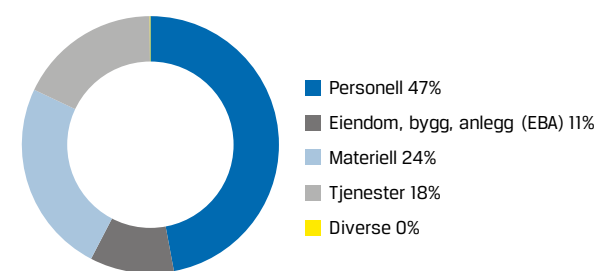

Kilde: Politidirektoratet

3.2.4 Fordeling av driftsutgifter i andre enheter

Figur 3.7 viser driftsutgifter i andre enheter i politiet. Disse enhetene er Politi­høgskolen, Grensekommissariatet, Nasjonalt ID-senter, Politidirektoratet, Politiets fellestjenester og Politiets IKT-tjenester. Fordelingen av utgiftene er forskjellig fra fordelingen i både særorgan og politidistrikt. Personell-utgiftene utgjør om lag 47 prosent. Materiell- og tjeneste-utgiftene utgjør henholdsvis 24 og 18 prosent.

Figur 3.7 Fordeling av andre enheters driftsutgifter. Prosent. 2017

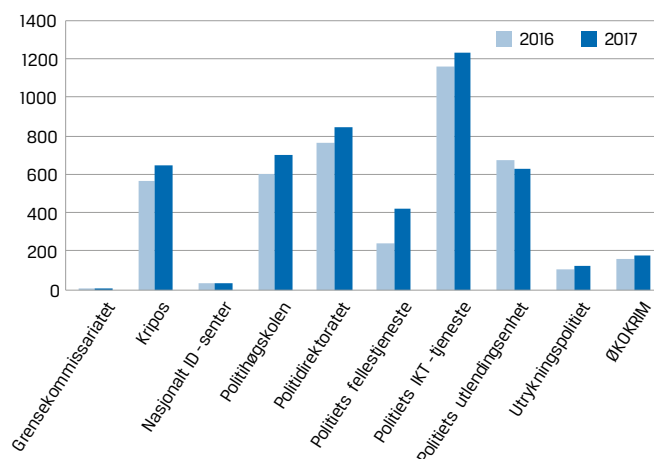
Kilde: Politidirektoratet

Som det fremgår av figur 3.8 er det Politiets fellestjenester som har økt sine driftsutgifter mest fra 2016 til 2017. En årsak til denne økningen er de oppgavene Politiets fellestjenester har overtatt for politidistriktene, se kapittel 2. Alle enheter, bortsett fra Grensekommissariatet og Politiets utlendingsenhet, har økt sine driftsutgifter i samme periode.

Politiet har en omfattende utviklingsportefølje. Denne utviklingsporteføljen skal bidra til å utvikle og tilrettelegge for bedre polititjenester i årene fremover. I 2017 ble det brukt om lag 635 mill. kroner på denne porteføljen i etaten. Dette var en økning på om lag 7 mill. kroner sammenlignet med nivået i 2016. Prosjekter innenfor implementeringen av Nærpolitireformen og tiltak for å styrke ID-forvaltningen utgjorde til sammen 59 prosent av porteføljen. Utgiftene knyttet til utviklingsporteføljen ligger innbakt i tallene for driftsutgiftene i politiet. I 2017 ble 33 prosent av utviklingsporteføljen utgiftsført som materiell- og tjenesteutgifter i Politidirektoratet, og resterende hos øvrige enheter i etaten, først og fremst i Politiets IKT-tjenester.

Driftsutgiftene i Politidirektoratet består av utgifter til selve driften av direktoratet og oppgaver/tiltak som direktoratet har ansvar for på vegne av etaten, deriblant en andel av utviklingsporteføljen. Som det fremgår av figur 3.8 gikk driftsutgiftene i Politidirektoratet opp fra 2016 til 2017. Dette skyldes et høyere aktivitetsnivå og at Politidirektoratet har overtatt en større andel av investeringsporteføljen i etaten.

Figur 3.8 Driftsutgifter særorgan og andre enheter. Tall i mill. kroner. Faste 2017-kroner. 2016-2017

Kilde: Politidirektoratet

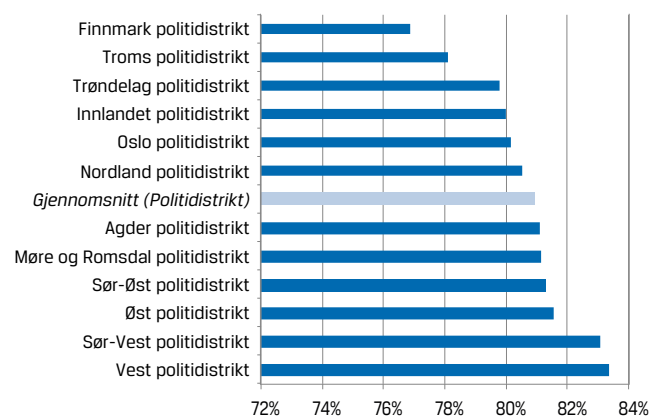
4 PERSONELLUTGIFTER

4.1 Personellutgifter

Utgifter til personell er den største utgiftsgruppen i politi- og lensmannsetaten. I 2017 var det 16 217 årsverk totalt i politiet, målt som årlig gjennomsnitt⁸, se kapittel 7. Personellutgifter består av utgifter tilknyttet lønn og godtgjørelser til alle ansatte. Alle ansatte inkluderer også vikarer, praktikanter/lærlinger og renholds- og kantinepersonell. Utgiftsposten omfatter i tillegg refunderbare lønnsutgifter, trygder, pensjoner og arbeidsgiveravgift. Som nevnt i kapittel 2 belastes politiet pensjonskostnader fra og med 1. januar 2017.

I gjennomsnitt går 81 prosent av driftsutgiftene i politidistriktene til personellutgifter, se figur 4.1. Andelen varierer mellom politidistriktene, fra 77 prosent i Finnmark politidistrikt til 83 prosent i Vest politidistrikt. I Finnmark politidistrikt og Troms politidistrikt betales det lavere arbeidsgiveravgift enn i resten av landet. Det vil isolert sett trekke ned personellutgiftene i disse politidistriktene. Ulike bemanningsnivåer, samt utgifter til andre komponenter som lokaler, materiell og tjenester, er også med på å forklare forskjellene mellom distriktene.

Figur 4.1 Personellutgiftenes andel av driftsutgiftene i politidistriktene. Prosent. 2017¹

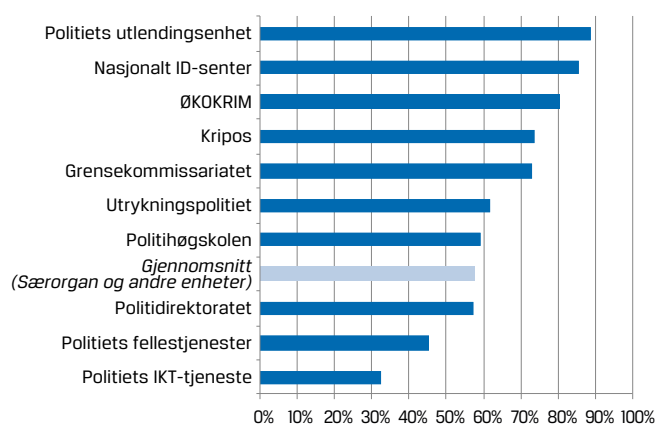

¹ Figur 4.1 gjengir personellutgiftene i figur 3.4.

Kilde: Politidirektoratet

I figur 4.2 vises personellutgiftene i de resterende enhetene i politiet. I likhet med politidistriktene bruker Politiets utlendingsenhet, Nasjonalt ID-senter, ØKOKRIM, Kripos og Grensekommissariatet størsteparten av sine driftsbudsjetter på personellutgifter. Politiets IKT-tjenester og Politiets fellestjenester har derimot høye utgifter til materiell og tjenester, slik at personellutgiftene utgjør en mindre andel av driftsbudsjettet. I gjennomsnitt går i underkant av 50 prosent av driftsutgiftene i særorgan og andre enheter til personellutgifter.

Figur 4.2 Personellutgiftenes andel av driftsutgiftene i særorgan og andre enheter. Prosent. 2017

Kilde: Politidirektoratet

⁸ Se vedlegg 1 for dokumentasjon av hvordan årsverk er beregnet.

4.2 Lønnsutgifter

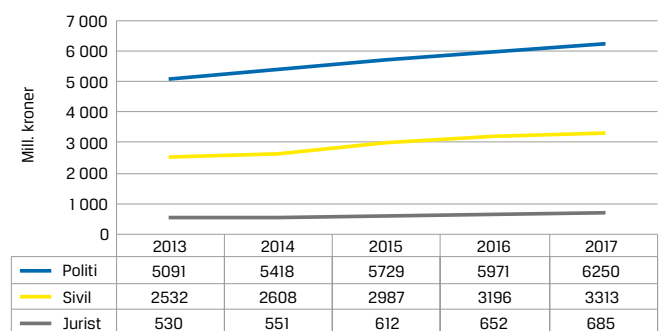
I 2017 var den samlede lønnsutbetalingen⁹ for politi og lensmannsetaten 10,2 mrd. kroner. Figur 4.3 viser utviklingen i nominelle lønnsutgifter i politiet fra 2013 til 2017¹⁰. Fra 2016 til 2017 økte de nominelle lønnsutgiftene med 4,4 prosent i etaten. De nominelle lønnsutgiftene for ansatte i politistillinger økte med 4,7 prosent, mens for jurister og sivilt ansatte økte lønnsutgiftene med henholdsvis 5,1 prosent og 3,7 prosent i denne perioden.¹¹

⁹ Samlede lønnsutbetalinger inkluderer grunnlønn, samt faste og variable tillegg. Overtid er ikke inkludert. Arbeidsgiveravgift er heller ikke inkludert i tallene for utbetalt lønn. Som nevnt i kapittel 2 er ikke lønnsjusteringer som følge av lokale lønnsforhandlinger i 2017 inkludert i lønnsutgifter per 31. desember 2017.

¹⁰ Til årets Ressursanalyse har datakvaliteten for stillingsgrupper blitt forbedret. Forbedringen omhandler blant annet at tomme celler, som tidligere har blitt definert som «sivile», har blitt fylt i med riktig stillingskode for 2017. Endringene bidrar til ulikt innhold i data, som vanskeliggjør sammenligning over tid. I tillegg ble lønnstillegget fra de lokale lønnsforhandlinger i 2017 fordelt først i 2018 for majoriteten av de ansatte i politiet. Dette gjelder alle unntatt de som var organisert gjennom Akademikerne på virkningstidspunktet i 2017.

¹¹ Definisjonen av stillingskategoriene ble endret i 2013, noe som medførte en endring i hvilke stillinger som inngår per stillingskategori. Lønnsutbetalingene i 2014 ble trukket ut etter gammel inndeling, mens lønnsutbetalingene for 2015 er trukket ut etter ny inndeling. Det er derfor et brudd i tidsserien fra 2014 til 2015. Bruddet innebærer at lønnsveksten fra 2014 til 2015 for sivile stillinger og politistillinger overvurderes.

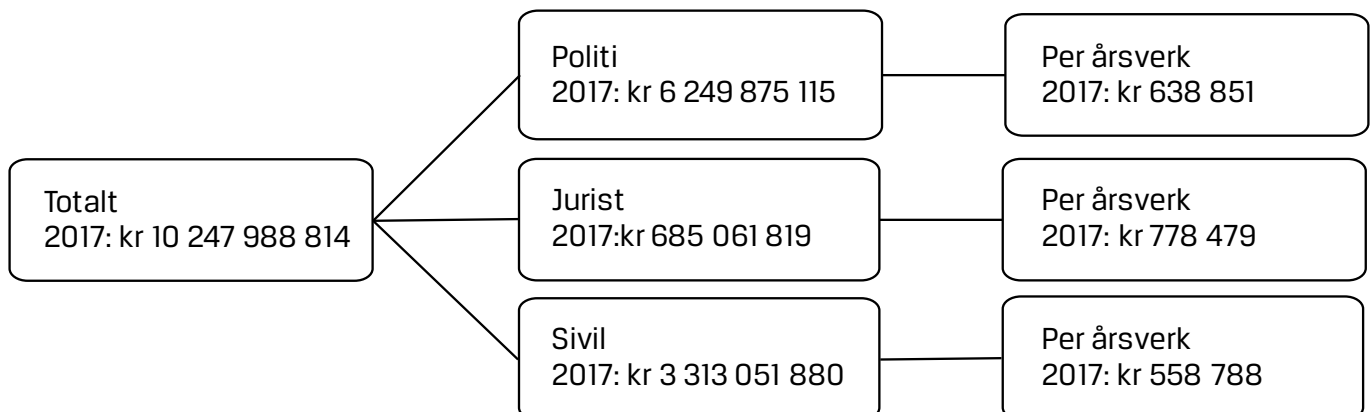
Figur 4.3 Lønnsutgifter i politiet. Nominelle tall i mill. kroner. 2013-2017

Kilde: Politidirektoratet

Lønnsutgifter per årsverk varierer mellom stillingsgruppene sivil, jurist og politi. Lønnsutgifter for et sivilt årsverk var i gjennomsnitt 558 788 kroner i 2017, 638 851 kroner for et politiårsverk og 778 479 kroner for et juristårsverk, se figur 4.4.

Figur 4.4 Lønnsutgifter for ulike stillingsgrupper i 2017

Kilde: Politidirektoratet

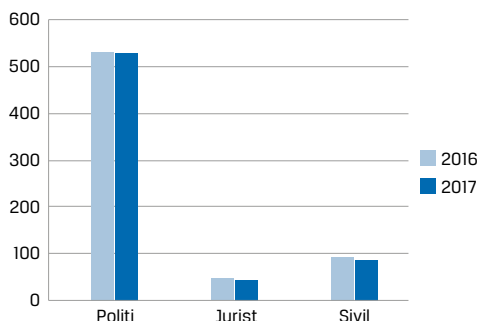
4.3 Overtid i politiet

I 2017 ble det utbetalt 657 mill. kroner i forbindelse med overtidsarbeid i politi- og lensmannsetaten. Fordelt på 16 217 årsverk blir dette 40 504 kroner i overtidsbetalinger per årsverk. Til sammenligning ble det i 2015 og 2016 utbetalt henholdsvis om lag 42 400, og 41 500 kroner i overtidsbetalinger årsverk (nominelle tall). Overtidsutbetaling per årsverk har altså blitt noe redusert de siste årene i politiet.

Figur 4.5 viser utbetalinger til overtid for de tre stillingsgruppene i 2016 og 2017. Det er politistillinger som står for den største andelen av overtidsutbetalingen i politiet. Fra 2016 til 2017 ble overtidsbruken for politistillinger redusert med 0,75 prosent.¹² En medvirkende årsak til denne reduksjonen kan være bedre styring og tjenestepanlegging som følge av etablering av tjenestekontor i politidistriktene.

En del av overtidskostnadene i politiet er refunderbare utgifter. For eksempel vil politiet få refundert overtidsutgifter knyttet til vakthold på konserter og idrettsarrangementer.

Figur 4.5 Overtidsutgifter for ulike stillingsgrupper. Mill. kroner. Faste 2017-kroner. 2016-2017

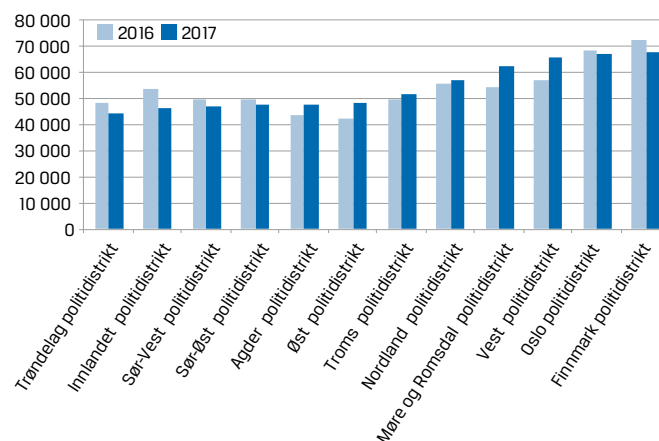

Kilde: Politidirektoratet

¹² Datakvaliteten for stillingsgrupper er forbedret til årets Ressursanalyse sammenlignet med tidligere år. Endringene bidrar til ulikt innhold i data, som vanskeliggjør sammenligning over tid.

Figur 4.6 viser utgifter til overtid per politiårsverk i hvert politidistrikt.¹³ Bruken av overtid varierer mellom politidistriktene, fra 44 000 kroner per politiårsverk i Trøndelag politidistrikt til om lag 67 000 kroner i Finnmark politidistrikt i 2017. Gjennomgående har det vært en reduksjon i overtidsutgiftene per politiårsverk fra 2016 til 2017, målt i faste kroner. Store geografiske avstander i Finnmark politidistrikt, er noe av årsaken til at dette distriktet må bruke relativt sett mer overtid enn andre politidistrikt i oppgaveløsningen. Oslo politidistrikt har også relativt høyt overtidsbruk per politiårsverk. En årsak til dette er blant annet høy overtidsbruk i livvaktjenesten i Den kongelige eskorte som er underlagt Oslo politidistrikt.

Figur 4.6 Overtidsutgifter per politiårsverk i politidistriktene. Faste 2017-kroner. 2016-2017

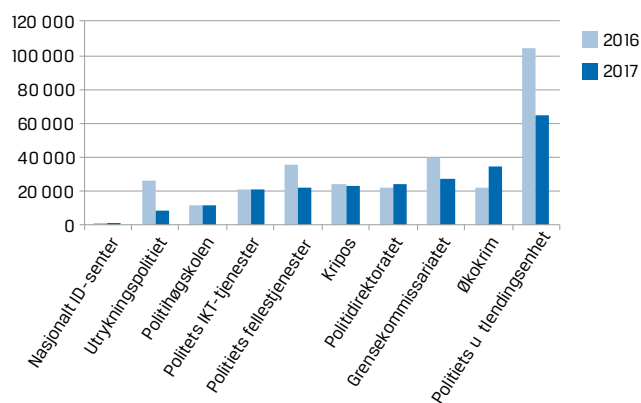

Kilde: Politidirektoratet

¹³ Overtidsutgiftene er delt på antall årsverk ekskludert ansatte i fødselspermisjoner. Denne rapporten viser derfor andre tall for overtid per årsverk i 2016 enn i fjorårets rapport hvor ansatte i fødselspermisjoner var inkludert i årsverkstallene.

Bruken av overtid i særorgan og andre enheter varierer også, se figur 4.7. Politiets utlendingsenhet har klart størst bruk av overtid per årsverk. Uttransporteringer skjer ofte til land med lang reisevei, og overtid må da påberegnes. Overtidsbruken per årsverk er redusert med 38 prosent fra 2016 til 2017. Ledelsen i enheten har også arbeidet aktivt med å regulere og følge opp bruken av overtid.

Figur 4.7 Overtid per årsverk i særorgan og andre enheter.
Faste 2017-kroner. 2016-2017

Kilde: Politidirektoratet

5 ANDRE DRIFTSUTGIFTER

I dette kapitlet gjennomgås politiets andre driftsutgifter, utenom utgifter tilknyttet personell som ble gjennomgått i kapittel 4. Dette er utgifter tilknyttet eiendom, bygg og anlegg (EBA), materiell og tjenester. I 2017 utgjorde disse samlet om lag 26 prosent av de totale driftsutgiftene, se kapittel 3. Under de tre hovedkategoriene EBA, materiell og tjenester, er følgende undergrupper knyttet til kostnader:

EBA	Husleie, Drift, Energi, Vedlikehold, Diverse
Materiell	IKT, Transport, Politistyr, Kontor, Inventar, Annonser og profilering, Kjøp av varer for videresalg, Diverse
Tjenester	IKT, Tolketjenester, Legetjenester, Andre tjenester, Administrative konsulenttjenester, Etterforsknings-tjenester, Juridiske tjenester, Økonomitjenester, Utdanningstjenester, Andre fremmede tjenester, Diverse.

5.1 Eiendom, bygg og anlegg (EBA)

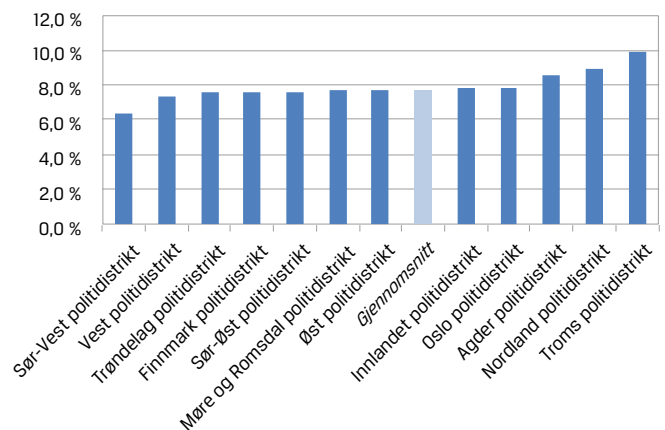
I 2017 var utgiftene til EBA i overkant av 1,6 mrd. kroner i politiet. Det utgjør 9 prosent av de totale driftsutgiftene. Husleie utgjorde majoriteten av utgiftene med 84 prosent av de totale EBA-utgiftene, se tabell 5.1.

5.1.1 Husleie i politidistriktene

Politiet er avhengig av å ha lokaler som både er tilgjengelig for innbyggerne og som samtidig oppfyller flere krav. Figur 5.1 gir en oversikt over utgifter til husleie som andel av de totale driftsutgiftene. I gjennomsnitt utgjør husleien 8 prosent av de totale driftsutgiftene i politidistriktene i 2017.

Husleien som andel av de totale driftsutgiftene varierer mellom 6-10 prosent i politidistriktene.

Figur 5.1 Utgifter til husleie som andel av totale driftsutgifter per politidistrikt. Prosent. 2017

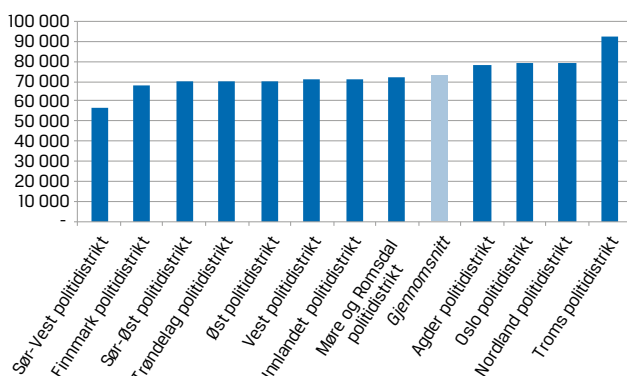
Kilde: Politidirektoratet

Figur 5.2 gir en oversikt over utgifter til husleie per årsverk i politidistriktene. Per årsverk varierer husleien fra 57 000 kroner i Sør-Vest politidistrikt til 92 000 kroner i Troms politidistrikt. Den relativt høye husleien i Troms politidistrikt skyldes en betydelig økning i husleieutgiftene i 2016 som følge av innflytting i nytt politihus. Gjennomsnittet for husleieutgiftene per årsverk var 72 500 kroner i 2017.

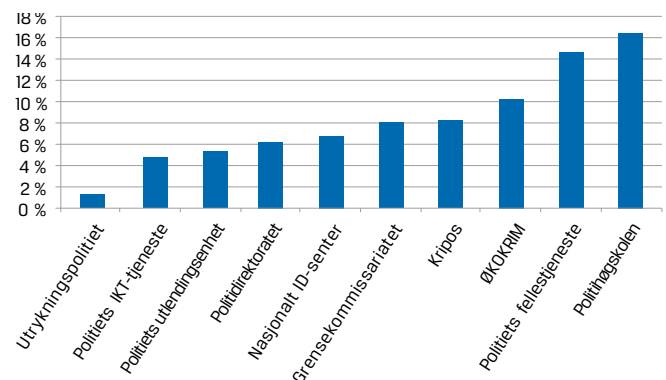
Tabell 5.1. EBA-utgifter i politidistrikt, særorgan og andre enheter. 2017

	Politidistrikt	Særorgan	Andre enheter	Totalsum	Prosent av totale EBA-utgifter
Husleie	959 025 791	107 678 939	294 865 064	1 361 569 795	84 %
Energi	69 218 476	7 289 558	12 018 545	88 526 579	5 %
Drift	63 526 543	6 838 352	17 110 957	87 475 853	5 %
Diverse	37 312 970	2 108 467	1 611 691	41 033 128	3 %
Vedlikehold	18 726 346	2 024 557	17 702 794	38 453 697	2 %
Totalsum	1 147 810 126	125 939 873	343 309 053	1 617 059 052	100 %

Kilde: Politidirektoratet

Figur 5.2 Utgifter til husleie per årsverk i politidistrikt. Kroner. 2017

Kilde: Politidirektoratet

Figur 5.3 Andel av driftsutgiftene til husleie i særorganene og andre enheter. Prosent. 2017

Kilde: Politidirektoratet

5.1.2 Husleie i særorgan og andre enheter

For de resterende enhetene i politiet varierer husleien som andel av driftsutgiftene mellom 1 prosent for Utrykningspolitiet til 16 prosent for Politihøgskolen, se figur 5.3. Grensekommisariatet sin andel er redusert fra 22 prosent i 2016, til 8 prosent i 2017. Denne nedgangen skyldes at drifts- og husleiemidlene for Storskog ble flyttet fra Grensekommisariatet til Finnmark politidistrikt i 2017. Politihøgskolen har høyest husleie som andel av driftsutgiftene, med 16 prosent. Undervisning av studenter og flere utdanningssteder spredt rundt i landet krever stort arealbehov. Utrykningspolitiet har lavest andel av driftskostnadene som går til husleie. En betydelig andel av deres oppgaveportefølje foregår på veien, og behovet for egne lokasjoner er derfor mindre.

5.2 Materiellutgifter

I 2017 utgjorde materiellutgiftene samlet 1,9 mrd. kroner, se tabell 5.2.

5.2.1 IKT-materiell

Utgifter knyttet til IKT er den største underkategorien samlet sett, samt for særorgan og andre enheter enkeltvis. Samlet sett var utgiftene til IKT 890 mill. kroner, noe som utgjorde 46 prosent av de totale materialkostnadene.

Gjennomsnittskostnaden for IKT-materiell var 25 000 kroner per årsverk i 2017, en økning fra 24 000 kroner i 2016, se figur 5.4. Agder politidistrikt hadde de laveste kostnadene per årsverk knyttet til IKT-materiell – rundt 19 000 kroner

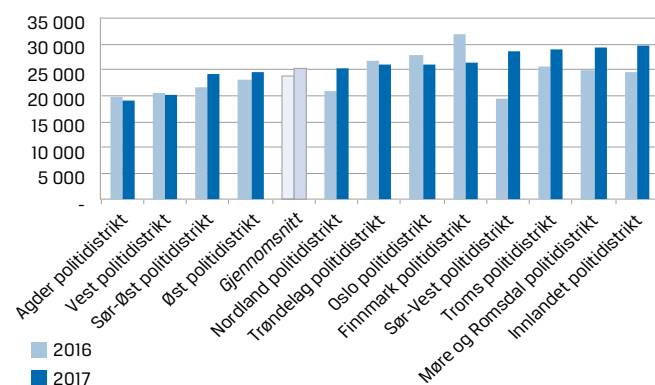
Tabell 5.2 Materiellutgifter i politidistrikt, særorgan og andre enheter. Tall i mill. kroner. 2017

	Politidistrikt	Særorgan	Andre enheter	Totalsum	Andel av totale materiellutgifter
IKT	335	91	464	890	46 %
Transport	338	33	165	536	28 %
Politiutstyr	145	17	77	240	12 %
Diverse	45	7	52	105	5 %
Kontor	79	6	17	103	5 %
Inventar	27	16	13	56	3 %
Annonser og profilering	2	1	6	9	0 %
Kjøpte varer for videresalg	-0	-0	-3	-3	0 %
Sum	972	172	792	1936	100 %

Kilde: Politidirektoratet

per årsverk. Tilsvarene hadde Innlandet politidistrikt de høyeste kostnadene per årsverk knyttet til IKT-materiell - rundt 28 000 kroner. Sør-Vest og Innlandet politidistrikt hadde den største økningen i kostnadene per årsverk knyttet til IKT-materiell fra 2016 til 2017, mens Finnmark politidistrikt hadde en sterk reduksjon i disse kostnadene.

Figur 5.4. Utgifter til IKT-materiell per årsverk i politidistriktene. 2016-2017. Målt i 2017-kroner

Kilde: Politidirektoratet

I tabell 5.3 vises den relative fordelingen av utgiftene knyttet til IKT-materiell, samt noen underkategorier, fordelt på politidistrikt, særorgan og andre enheter. Virksomhetene som er definert under andre enheter hadde størst utgifter knyttet til IKT-materiell.

52 prosent av alle utgifter knyttet til IKT-materiell er ført på andre enheter, og av disse gikk 38 prosent til Politiets IKT-tjenester. Mens politidistriktene og særorganene bruker mest på maskinvare, bruker andre enheter mest på programvare. Samlet sett er det maskinvare politiet har størst IKT-utgifter til.

Tabell 5.3. Fordeling av utgifter til IKT-materiell. Prosent. 2017

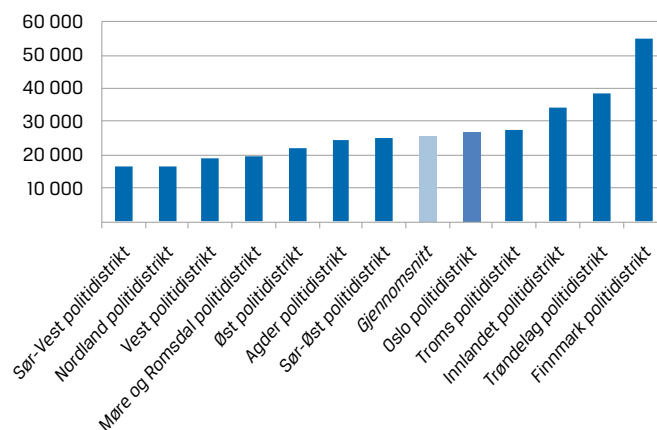
	Politidistrikt	Særorgan	Andre enheter	Totalsum
Driftskostnader telefoni og internett m.m.	9 %	1 %	7 %	16 %
Maskinvare	26 %	5 %	20 %	51 %
Programvare	3 %	4 %	25 %	32 %
Totalsum	38 %	10 %	52 %	100 %

Kilde: Politidirektoratet

5.2.2 Transport

Transportutgifter i politiet inkluderer materiell knyttet til biler, båter, helikopter mm, samt vedlikehold av disse. Transportutgifter er den største utgiftskategoriene under materiellutgifter i politidistriktene. Figur 5.5 viser transportutgiftene fordelt på politidistriktene. På grunn av innkjøp av helikopter i 2016 er Oslo politidistrikts utgifter til transport om lag 26 820 kroner per årsverk. Hvis utgiftene knyttet til helikopter utelukkes fra beregningen, har Oslo politidistrikt en utgift på vel 19 000 kroner per årsverk. Kostnader per årsverk varierer fra i underkant av 16 000 kroner i Sør-Vest politidistrikt til i underkant av 55 000 kroner i Finnmark politidistrikt. Finnmark anskaffet og leaset biler for 13 mill. kroner i 2017, dette er relativt mye gitt antall ansatte i politidistriktet.

Figur 5.5 Transportutgifter per årsverk i politidistrikt. Kroner. 2017

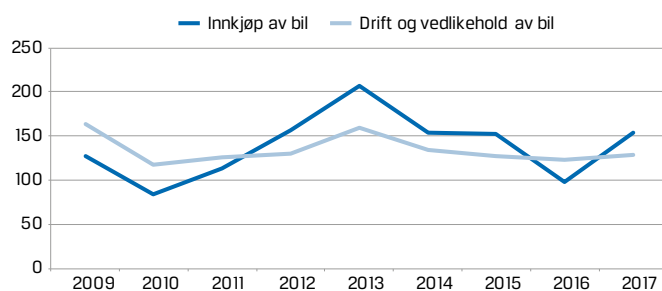

Kilde: Politidirektoratet

5.2.3 Utgifter til bil

Bilutgiftene utgjorde om lag 425 mill. kroner av samlede utgifter innenfor transport på 536 mill. kroner (jf. tabell 5.2) i 2017. Bilutgiftene består av innkjøp av biler, drift og vedlikeholdsutgifter, utgifter til leie/leasing og utgifter til bilgodtgjørelse. Det har vært en økning i politidistriktenes innkjøp av biler i 2017, se figur 5.6. Denne økningen kan tilskrives ekstrabevilgningen i revidert nasjonalbudsjett 2017. I 2016 kjøpte politidistriktene biler for 98 mill. kroner, mens investeringene økte til 154 mill. kroner i 2017. Alt annet likt vil en eldre bilpark innebære at drift og vedlikeholdsutgiftene vil øke. Utgifter til drift og vedlikehold av bil i politidistriktene er redusert årlig siden 2013. I denne perioden, med unntak av 2016, var investeringskostnadene høyere enn vedlikeholdskostnadene. Den gjennomsnittlige utgiften til drift og vedlikehold av bil er beregnet til 65 000 per bil i 2017.

Figur 5.6 Utgifter til innkjøp og utgifter til drift og vedlikehold av bil i politidistriktene. 2009-2017. Tall i mill. kroner. Faste 2017-kroner

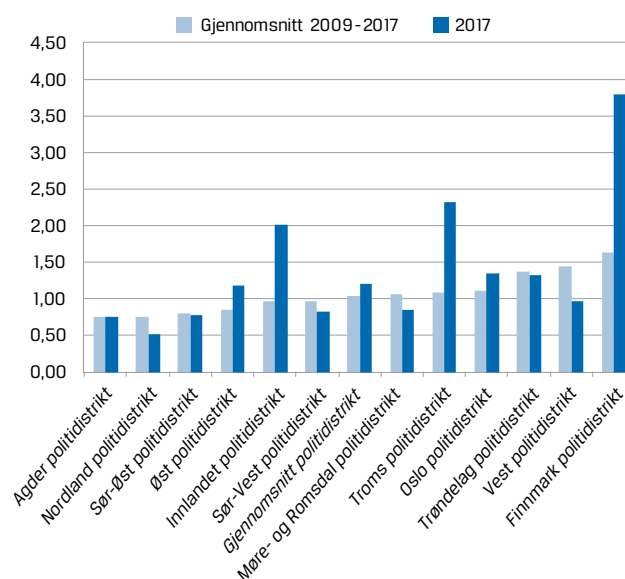
Kilde: Politidirektoratet

Figur 5.7 viser forholdet mellom utgiftene til drift og vedlikehold versus innkjøp av biler i de ulike politidistriktene. Hvis forholdet er lik 1, har politidistriktet like store utgifter til drift og vedlikehold og innkjøp av biler. Hvis forholdet er større enn 1, har utgiftene til innkjøp vært høyere enn utgiftene til drift og vedlikehold. Samlet sett har politidistriktene et forholdstall på 1,04 i 2017. Som det fremgår av figuren er det stor variasjon mellom politidistriktene. Nordland politidistrikt har et forholdstall på 0,51, mens Finnmark politidistrikt i den andre enden av skalaen har et forholdstall på 3,82. Figuren sammenligner også forholds-

tallet i 2017 med det gjennomsnittlige forholdstallet. Det fremkommer i figuren at Finnmark, Troms og Innlandet politidistrikt har hatt relativt store bilinvesteringer 2017.

Drift- og vedlikeholdskostnader i politidistrikt vil også variere ut fra kjørelengde på bilene. Alt annet likt vil politidistrikt med store geografiske avstander og lange avstander mellom tjenestested og fengsler, arrester og tingretter få økte kjørelengder per bil, noe som bidrar til høyere drift- og vedlikeholdskostnader knyttet til bilparken.

Figur 5.7 Forholdet mellom utgifter til innkjøp av bil versus til drift og vedlikehold i politidistriktene. Gjennomsnitt for perioden 2009-2017 og 2017

Kilde: Politidirektoratet

5.2.4 Status kjøretøy

Ved utgangen av 2017 var det 2 372 kjøretøy i politidistriktene, Utrykningspolitiet og Politiets utlendingsenhet, se tabell 5.4. Data er basert på innrapporterte data til Politiets fellestjenester fra enheter i politiet.¹⁴ Av disse bilene, er andelen av patruljebiler 67 prosent. Administrative kjøretøy er om lag en tredel av alle kjøretøy. Patrulje-

¹⁴ Det tas forbehold om feil i de innrapporterte dataene. En feilkilde kan være at noen av patruljebilene ikke lenger er i bruk, men at dette ikke er blitt innrapportert. 2016-tall var basert på materiell-databasen til Politiets fellestjenester og er derfor ikke sammenlignbare med årets tall.

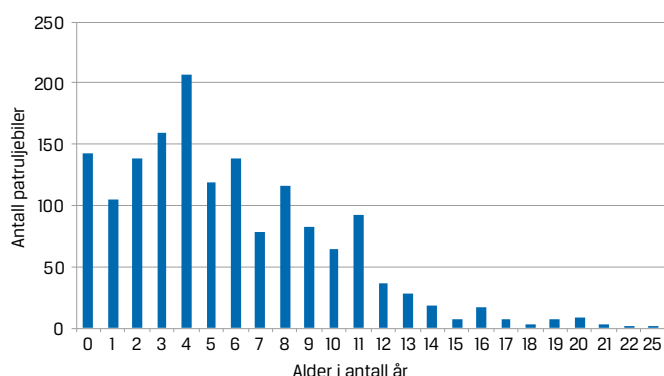
Tabell 5.4 Antall og alder for kjøretøy i politiet. Per 31.12.2017

	Politidistrikt		Utrykningspolitiet og Politiets utlendingsenhet		Sum politidistrikt, Utrykningspolitiet og Politiets utlendingsenhet	
	Antall	Gjennomsnitt	Antall av type bil	Gjennomsnitt alder	Antall	Gjennomsnitt
Administrative kjøretøy	734	6,4	53	5,3	787	6,3
Patruljebil	1390	6,1	195	3,6	1585	5,8
Totalsum	2124	6,2	248	3,9	2372	5,9

Kilde: Politidirektoratet

biler er biler med sirener og blålys, som oppfyller krav fra Politidirektoratet, Hovedvernombudet og Politiets felles-tjenester. Administrative biler er alle andre biler som ikke kan kategoriseres som patruljebiler. Ved utgangen av 2017 var gjennomsnittlig alder på patruljebiler i politidistriktene 6,1 år. Gjennomsnittlig alder på tilsvarende biler i Utrykningspolitiet og Politiets utlendingsenhet var 3,6 år.

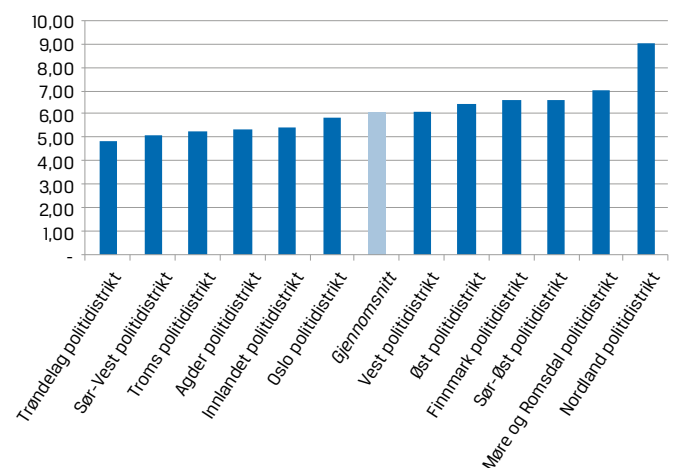
I figur 5.8 vises fordelingen av patruljebiler fordelt som funksjon av alder på bil i politidistrikt.

Figur 5.8 Fordeling av patruljebiler som funksjon av alder (målt i år). Status per 31.12.2017

Kilde: Politidirektoratet og Politiets felles tjenester

I figur 5.9 vises gjennomsnittsalder for patruljebiler per politidistrikt. Som det fremgår er gjennomsnittsalderen lavest i Trøndelag politidistrikt med 4,8 år, Sør-Vest politidistrikt 5,1 år og Troms politidistrikt 5,3 år.

Gjennomsnittsalderen er høyest i Nordland politidistrikt med 9 år. Nordland politidistrikt har i liten grad investert i nye patruljebiler. Høy gjennomsnittlig alder på patruljebiler i politidistriktene kan trolig også forklares med at vedlikeholdskostnaden på en gammel bil er lavere enn investeringskostnaden på en ny bil.

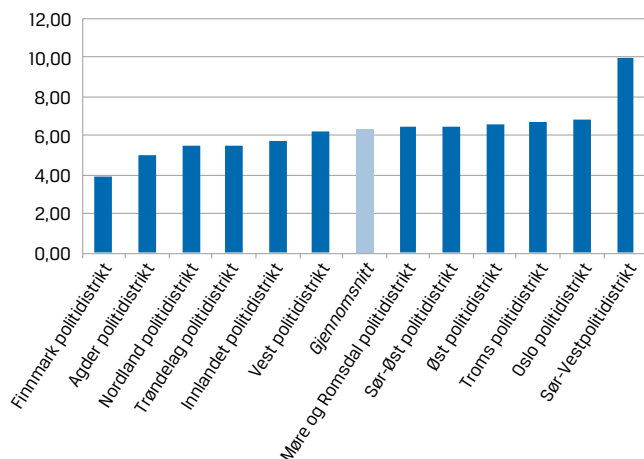
Figur 5.9 Gjennomsnittlig alder på patruljebiler. Per 31.12.2017

Kilde: Politidirektoratet og Politiets felles tjenester

Det er også en betydelig variasjon mellom politidistriktene når det gjelder hvor mange kjøretøy som er til disposisjon per politiårsverk. Som det fremgår av figur 5.10 er det i Finnmark politidistrikt om lag 4 politiårsverk per patruljebil, mens det i Sør-Vest politidistrikt er om lag 10 politiårsverk per patruljebil. Gjennomsnittet for alle politidistriktene er 6,3 årsverk per patruljebil. Geografiske avstander mellom politistasjoner/lensmannskontorer kan

forklare antall politiårsverk per patruljebil i politidistriktene. Finnmark, Nordland, Trøndelag og Innlandet politidistrikt ligger under gjennomsnittet, og er alle politidistrikt med stor geografisk utstrekning med mange små lokasjoner. Politidistrikt med mange politistasjoner/lensmannskontor innenfor et tettbygd område, slik som i Oslo politidistrikt, vil automatisk ha større tilgang til kjøretøy siden flere kan bruke bilene som er tilgjengelig. Politidistrikt med store avstander mellom tjenestesteder må – alt annet likt – ha flere biler per årsverk siden tilgjengeligheten er lavere.

Figur 5.10 Antall politiårsverk per patruljebil. 2017

Kilde: Politidirektoratet og Politiets fellestjenester

5.3 Tjenester

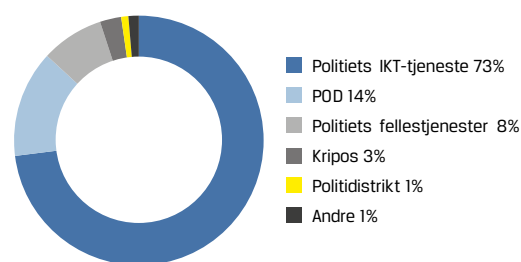
Tjenester er en utgiftsgruppe som dekker kjøp av tjenester fra private firmaer, selvstendig næringsdrivende og andre offentlige etater. I 2017 utgjorde kostnader knyttet til tjenester 850 mill. kroner i politiet, se tabell 5.5. Tabell 5.5 gir en oversikt over hvordan disse kostnadene fordeler seg på politidistrikt, særorgan og andre enheter, i tillegg til underkategorier av tjenester. Andre enheter stod for den største delen av utgifter til tjenester – noe som tilsvarer 68 prosent av samtlige tjenesteutgifter. For politidistriktene var lege- og tolketjenester de største utgiftspostene. For tolketjenester gir ikke denne oversikten et fullstendig bilde. Det skyldes at det er tatt utgangspunkt i driftsutgifter og ikke spesielle driftsutgifter, se omtale i kapittel 3.1. Tar vi også med spesielle driftsutgifter, utgjør tolkeut-

giftene om lag 88 mill. kroner i politiet i 2017, redusert fra 125 mill. kroner i 2016. Denne reduksjonen samsvarer med en nedgang i asylankomster siden 2015 og nedgangen i spesielle driftsutgifter, se figur 3.1. Det er kun Politiets utlendingsenhet som har slike spesielle driftsutgifter. Når det gjelder særorgan og andre enheter var det IKT-tjenester som utgjorde den største utgiften.

5.3.1 IKT-tjenester

Utgifter knyttet til IKT-tjenester er den største tjenestekategorien samlet sett og utgjorde hele 59 prosent av de totale utgiftene til tjenester i politiet i 2017. Figur 5.11 viser hvordan disse utgiftene fordeler seg blant de underliggende enhetene. Politiets IKT-tjenester står for i overkant av 73 prosent av alle utgiftene til IKT-tjenester, jf. drøfting i kapittel 3.

Figur 5.11 Andel av de totale utgiftene til IKT-tjenester fordelt på enheter. Prosent 2017

Kilde: Politidirektoratet

5.3.2 Tjenesteutgifter i politidistriktene

I politidistriktene er det utgifter til lege- og tolketjenester som utgjør de største tjenesteutgiftene. Sammen utgjør de 58 prosent av alle tjenesteutgifter. Figur 5.12 viser en fordeling av disse to tjenestekategoriene, samt utgifter til de resterende tjenestene i tabell 5.5 per politidistrikt. I 2017 utgjorde tjenesteutgiftene i gjennomsnitt 17 000 kroner per årsverk i politidistriktene. Utgifter per årsverk til tjenesteutgifter varierer fra 13 800 kroner i Innlandet politidistrikt til 22 200 kroner i Vest politidistrikt.

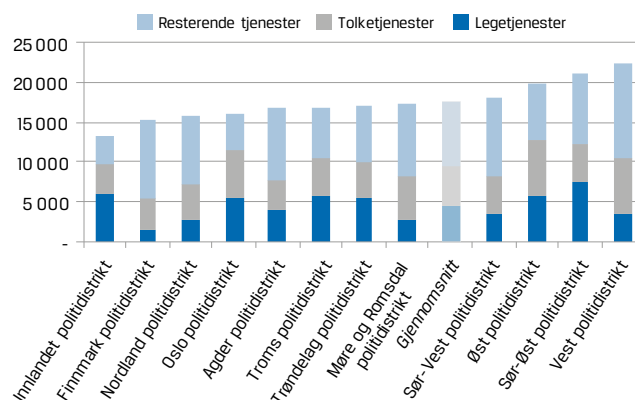
Øst politidistrikt og Vest politidistrikt har de største utgiftene per årsverk til tolketjenester. Begge hadde utgifter

Tabell 5.5 Tjenesteutgifter i politidistrikt, særorgan og andre enheter. Kroner. 2017

	Politidistrikt	Særorgan	Andre enheter	Totalsum	Prosent av totale utgifter
IKT	4 653 021	16 691 841	4 781 442 274	499 489 136	59 %
Tolketjenester	73 858 857	1 831 669	124 662	75 815 188	9 %
Administrative konsulent-tjenester	3 751 403	1 278 518	64 933 257	69 963 178	8 %
Legetjenester	66 923 467	238 890	2 443 630	69 605 987	8 %
Andre tjenester	40 196 606	2 306 699	12 235 585	54 738 891	6 %
Etterforsknings-tjenester	37 721 701	2 829 447	11 535	40 562 684	5 %
Andre fremmede tjenester	9 713 490	762 841	9 293 753	19 770 085	2 %
Utdanningstjenester	175 583	45 040	5 988 354	6 208 977	1 %
Juridiske tjenester	546 831	813 514	3 696 838	5 057 183	1 %
Diverse	4 286 901	304 997	233 269	4 825 167	1 %
Økonomitjenester	111 824		4 010 626	4 122 450	0 %
Totalsum	241 939 686	27 103 456	581 115 782	850 158 925	100 %

Kilde: Politidirektoratet

i overkant av 7 000 kroner per årsverk knyttet til tolketjenester. Utgifter knyttet til legetjenester varierer i større grad enn tolketjenester mellom distriktene. Finnmark politidistrikt hadde de laveste utgiftene knyttet til legetjenester - 1 300 kroner per årsverk. Sør-Øst politidistrikt var i motsetning det distriktet med høyest utgifter per årsverk til legetjenester, med 7 600 kroner. Utgifter til blodprøver forklarer en stor del av legeutgiftene til dette distriktet i 2017. Etter at Utrykningspolitiet fikk nye rusmålere i 2015, har det vært en sterk økning i antall blodprøver. Det er Utrykningspolitiet som bruker rusmålerne og sender inn blodprøvene, men det er politidistriktene som belastes for utgiften.

Figur 5.12 Tjenesteutgifter per årsverk i politidistriktene. Kroner. 2017

Kilde: Politidirektoratet

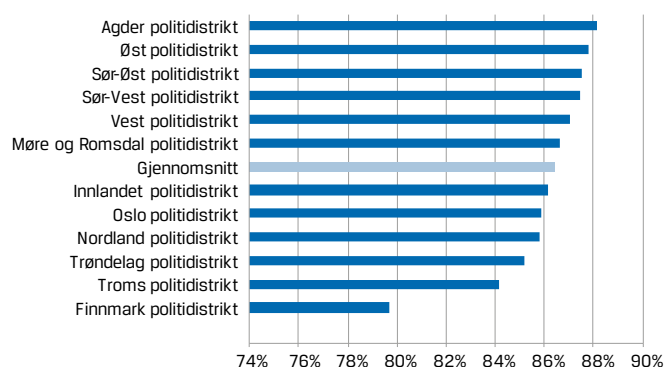
6 POLITIDISTRIKTENES ØKONOMISKE HANDLINGSROM

I denne utdypingen beskrives det økonomiske handlingsrommet for politidistriktene med noen enkle indikatorer. Med økonomisk handlingsrom menes mulighet til å styre eller handle innenfor gitte økonomiske rammebetingelser. Én størrelse alene vil ikke kunne beskrive handlingsrommet. Det gis først en beskrivelse av det kortsiktige økonomiske handlingsrommet, etterfulgt av en beskrivelse av en indikator for det økonomiske handlingsrommet målt med realverdier.

6.1 Kortsiktig økonomisk handlingsrom

Det kortsiktige økonomiske handlingsrommet beskriver politidistriktets frie driftsmidler på kort sikt. Med frie driftsmidler menes de budsjettmidlene som politidistrikt har tilgjengelig når de «faste» utgiftene er dekket. Utgifter til lønn og husleie kan på kort sikt karakteriseres som relativt faste. Figur 6.1 viser hvor stor andel av politidistriktenes driftsutgifter som består av lønn¹⁵ og husleie. Andelen varierer fra 80 prosent for Finnmark politidistrikt til 88 prosent for Agder politidistrikt. Gjennomsnittlig andel er 86 prosent for alle politidistrikt.

Figur 6.1 Utgifter til lønn¹⁾ og husleie i prosent av totale driftsutgifter. Prosent. 2017

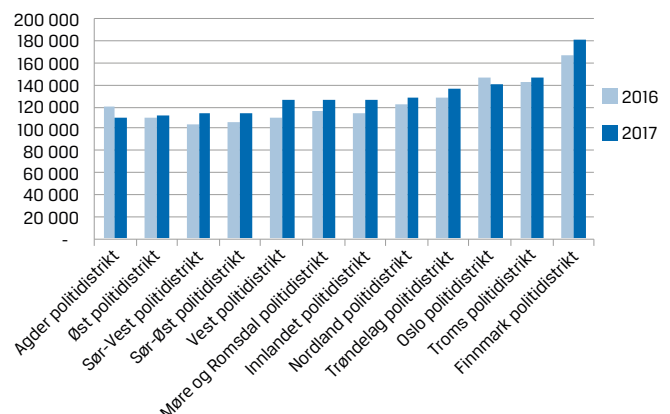
¹ Lønn inklusive overtid, arbeidsgiveravgift og pensjonskostnad.

Kilde: Politidirektoratet

¹⁵ Lønn inkluderer lønn, overtid, arbeidsgiveravgift og pensjonspremie. Det er en forenkling å definere overtidsutgiftene som faste. En del av overtidsutgiftene skyldes ekstraordinære hendelser som det er vanskelig å planlegge for, mens noe av overtidsutgiftene kan i større grad styres.

Figur 6.2 viser gjenværende midler i politidistriktet etter dekning av lønn og husleie i absolutte tall, fordelt på totalt antall årsverk i politidistriktet. Indikatoren gir et uttrykk for hvor mye et politidistrikt kan bruke på andre utgifter etter at utgiftene til lønn og husleie er dekket. Som det fremgår er det Troms politidistrikt, Oslo politidistrikt og Finnmark politidistrikt som tilsynelatende har størst kortsiktig handlingsrom. Alle politidistriktene, med unntak av Agder og Oslo politidistrikt, fikk økt kortsiktig økonomisk handlingsrom fra 2016 til 2017, målt ved denne indikatoren. Det kortsiktige handlingsrommet økte med om lag 5 000 kroner per ansatt, fra 123 000 kroner i 2016 til 127 600 kroner i 2017, målt i faste 2017-priser¹⁶. Lønns-tillegget forhandlet frem under lokale forhandlinger i 2017 ble ikke utbetalt i 2017, men blir etterbetalt i 2018. Dette gjør at det kortsiktige handlingsrommet i 2017 er noe overvurdert. Det er ikke her forsøkt å tallfeste hvor stort handlingsrommet må være for at politidistriktet kan sies å ha en balansert økonomi. Det kortsiktige handlingsrommet skal blant annet dekke utgifter til drift og innkjøp av biler. Stramt økonomisk handlingsrom har bidratt til et betydelig etterslep i investering av nye patruljebiler i politiet, se kapittel 5 for en nærmere drøfting.

Figur 6.2 Gjenværende midler etter lønn og husleie, per årsverk i politidistriktene. 2016 og 2017. Faste 2017-kroner.

Kilde: Politidirektoratet

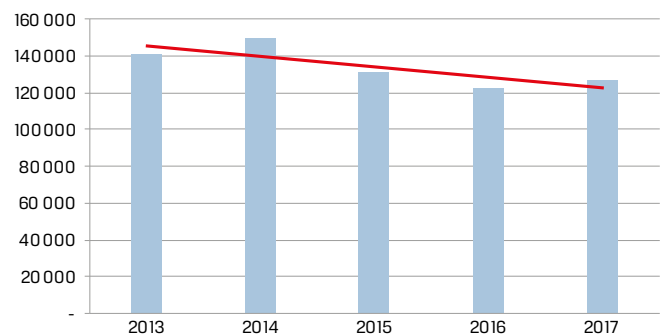
¹⁶ I kapittel 6 benyttes et vektet snitt av lønnsvekst i statsforvaltningen og konsumprisindeksen som deflator.

Det er flere grunner til at denne andelen varierer mellom politidistrikt:

- Enkelte politidistrikt har lav arbeidsgiveravgift. Det gjelder for eksempel Finnmark politidistrikt og Troms politidistrikt.
- Oslo politidistrikt har betydelige utgifter til de nasjonale beredskapsressursene.
- Politidistriktene er de siste årene blitt tilført betydelige midler for å finansiere en bemanningsøkning. I 2017 utsatte flere politidistrikt imidlertid å ansette i nye stillinger til sent på året eller tidlig 2018. I 2017 var det også flere politidistrikt som ikke nådde bemanningsmålet. Agder, Vest, Troms, Innlandet og Finnmark politidistrikt nådde ikke måltallet i antall politiårsverk i 2017. Dette gir isolert sett lavere lønnskostnader som øker handlingsrommet på kort sikt. Politidistrikt som nådde måltallet sent på året vil oppleve et større handlingsrom, enn om ansettelsen skjedde tidlig på året.
- Sykefravær kompenseres med refusjoner fra NAV. Hvis politidistriktene ikke dekker dette fraværet med vikarer, vil politidistrikt målt med høyt sykefravær få et større handlingsrom målt med denne indikatoren.
- Forskjeller mellom politidistriktene i blant annet geografisk utstrekning gir ulikheter i personellkostnader mellom politidistrikt. Enkelte politidistrikt har betydelige reiseavstander innad i distriktet og har også lang reisevei til Oslo der ofte møter finner sted. Det gjelder for eksempel deltagelse i nasjonale nettverk og kurs o.l. Slike tjenestereiser må gjennomføres med fly. Det gir betydelige reiseutgifter.

I figur 6.3 vises indikatoren for kortsiktig handlingsrom i politidistriktene i perioden 2013-2017. Det kortsiktige handlingsrommet varierer fra år til år. Over perioden har det vært en svak trendmessig nedgang i indikatoren i perioden (rød kurve i figuren).

Figur 6.3 Gjenværende midler etter lønn og husleie, per årsverk i politidistriktene. Gjennomsnitt. 2013-2017. Målt i 2017-kroner

Kilde: Politidirektoratet

Denne indikatoren som mål på økonomisk handlingsrom fanger ikke opp omfanget av såkalte øremerkede midler. Med øremerkede midler menes for eksempel satsninger som politidistrikt blir pålagt å gjennomføre, der både utgifter og personell blir bundet opp. De siste årene har for eksempel politidistriktene fått økte midler til å etablere barnehus. I 2017 økte rammefordelingen til barnehus med 50 mill. kroner, samt at det ble gitt øremerkede investeringer på 4,2 mill. kroner. Samlet sett var om lag 88 mill. kroner av politidistriktenes driftsmidler i 2017 øremerket. Økning i øremerkede budsjettmidler over tid vil i praksis bidra til redusert handlingsrom.

6.2 Det økonomiske handlingsrommet målt i realverdier

I indikatorene ovenfor ble lønnskostnader sett på som faste utgifter som på kort sikt reduserer handlingsrommet, og ikke ressurser som gjør det mulig for politiet til å utføre samfunnsoppdraget de er pålagt. I denne delen er det forsøkt å beregne en indikator som viser forholdet mellom budsjettmidler og arbeidsmengde for politidistrikt. Hvis budsjettmidlene øker mer enn arbeidsmengden, kan man argumentere for at handlingsrommet øker, og motsatt hvis budsjettmidlene øker mindre enn arbeidsmengden.

Tabell 6.1 Politidistriktenes arbeidsmengde og budsjettmidler, samt indikator for handlingsrom i realverdi. Indeks. 2013-2017

Indeks. 2013=100	2013	2014	2015	2016	2017	Tallgrunnlag	Vekt ¹
Etterforskning	100	96,9	95,4	100,6	97,7	Antall anmeldelser vektet etter etterforskningstid	0,37
Beredskap	100	104	108,4	110,2	107,9	Antall hendelser i PO	0,42
Sivil rettspleie	100	104,2	108,7	108,4	117,3	Alle gjøremål, vektet etter saksbehandlingstid	0,09
Forvaltning	100	102	105,6	111,6	113,3	Antall våpen- og pass-søknader	0,12
Arbeidsportefølje	100	101,2	103,3	106,7	105,6	Vektet snitt av indeks	1
Ressurser	100	101,2	95,5	96	101,9	Driftsutgifter i politidistrikt i faste 2017 kroner	1
Handlingsrom	100	99,7	95,9	89,5	96,3	$\frac{\text{Budsjettmidler}}{\text{Arbeidsportefølje}} \times 100$	

¹ Disse vektene er basert på kartlagt tidsbruk av politiets hovedoppgaver fra Politiet mot 2020. Bemannings- og kompetansebehov i politiet, rapport fra POD (2008). Vektene er et resultat av at størrelsene til «Orden», «Etterforskning», «Forvaltning» og «Sivile gjøremål» fra rapporten blir vektet relativt til hverandre.

Kilde: Politidirektoratet

For å beregne arbeidsmengden i politidistrikt, benyttes det statistikk for etterforskningsoppgaver, operative oppgaver og oppgaver innen sivil rettspleie og forvaltning.

- Innenfor etterforskning er det tatt utgangspunkt i alle anmeldelser.¹⁷ For å fange opp at ulike sakstyper har ulik kompleksitet, er saker vektet med etterforskningstid. Selv om antall anmeldelser er redusert de siste årene, har sakene blitt mer arbeidskrevende, slik at samlet sett har behovet for etterforskning vært om lag stabilt i perioden, se tabell 6.1 ovenfor.¹⁸
- For å måle politiets operative oppgaver er det tatt utgangspunkt i alle avsluttende oppdrag som er logget i politiets operative logg (PO). Som det fremgår har de operative arbeidsoppgavene hatt en jevn økning fra 2013, med en liten nedgang i 2017.
- For å måle politiets oppgaver innenfor forvaltning er det sett på oppgavene innenfor sivil rettspleie og pass- og våpensøknader innenfor forvaltning. Disse oppgavene utgjør en betydelig del av politidistriktenes oppgaver innenfor forvaltning.

Samlet anslås den totale arbeidsporteføljen å ha hatt en jevn økning gjennom hele perioden, med unntak av en

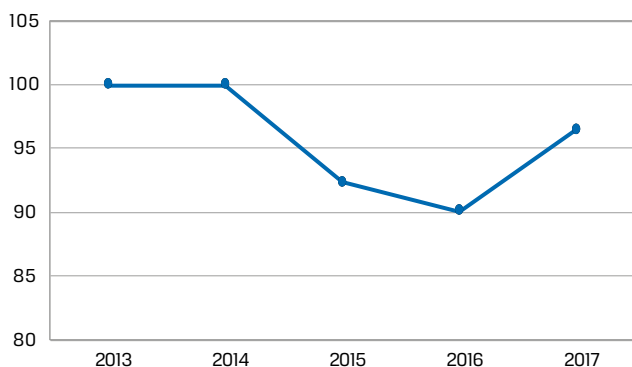
liten nedgang fra 2016 til 2017, se tabell 6.1. Over hele perioden har arbeidsporteføljen økt med 5,6 prosent. Budsjettmidlene har økt 1,9 prosent gjennom hele perioden. Dette skyldes særlig en kraftig økning i budsjettmidler fra 2016 til 2017, se kapittel 3 for en omtale av denne økningen.

Tabell 6.1 og figur 6.4 viser også utviklingen i indikatoren for handlingsrommet målt i realverdi i perioden 2013 – 2017. Som det fremgår svekket handlingsrommet seg frem til 2016, og økte fra 2016 til 2017. I 2016 var handlingsrommet målt på denne måten 10,5 prosent lavere enn i 2013, noe som indikerer at arbeidsmengden til politidistriktene økte 10,5 prosent mer enn ressursene til å utføre dem. Fra 2016 til 2017 økte handlingsrommet med 7,6 prosent, noe som skyldtes i hovedsak en betydelig budsjettøkning dette året. Sett hele perioden under ett er indikatoren for handlingsrommet målt i realverdi 3,7 prosent lavere i 2017 enn i 2013.

¹⁷ Se *Anmeldt kriminalitet og straffesaksbehandling 2017*, rapport fra POD (2018) for en nærmere beskrivelse av antall anmeldelser

¹⁸ Se *Ressursanalysen for 2013*, rapport fra POD (2014), for en nærmere utdyping av beregning av denne indeksen for etterforskning.

Figur 6.4 Indikator for handlingsrommet målt i realverdi i politidistriktene. 2013-2017. Indeks 2013=100

Kilde: Politidirektoratet

Det understrekes at denne indikatoren kun er en enkel illustrasjon av handlingsrommet målt i realverdi og er beheftet med usikkerhet. Det skyldes blant annet at:

- Det er tatt utgangspunkt i en del av arbeidsoppgavene til politidistriktene, men ikke alle. Den fanger for eksempel ikke opp i særlig grad politiets forebyggende arbeid. Indikatoren måler imidlertid en del av det forebyggende arbeid som resulterer i loggføring i PO.
- Datagrunnlaget for etterforskning er basert på registreringsdato for anmeldelser og ikke når oppgaven er behandlet. Oppgaver som foregår over flere år blir ikke tatt hensyn til, de telles bare i det året oppgaven ble registrert. Dette innebærer at arbeid utført et senere år enn året anmeldelsen ble registrert ikke vil påvirke arbeidsmengden i det året.
- Det kan være noen grad av måleskjevheter i datagrunnlaget. Det er for eksempel større usikkerhet i PO-tallene i begynnelsen av perioden.

Oppsummering

Samlet sett trekker disse 2 indikatorene i kap 6.1 og 6.2 i retning av en svak svekkelse i handlingsrommet i perioden 2013 - 2017. Politidistriktene er blitt tilført betydelig budsjettmidler, samtidig som arbeidsomfanget har økt. Begge indikatorene viser at handlingsrommet var på sitt laveste i 2015 og 2016. Det er også flere forhold som kan trekke i retning av at svekkelsen er sterkere enn det indikatorene isolert sett gir uttrykk for.

- Det stilles stadig strengere krav til investeringer som politidistriktene handlingsrom skal dekke. Det kreves for eksempel mer teknologisk støtte til mannskap og patruljebiler og mer sikkerhet i nye lokaler som bygges.
- Prisøkningen på investeringer i politiet øker mer enn det generelle prisnivået i samfunnet. Dette betyr at «kjøpekraften» til handlingsrommet ikke dekker like mye som tidligere.

Det er også slik at 2017 var et år hvor politidistriktene gjennomførte betydelige aktiviteter i forbindelse med implementering av Nærpolitireformen. Det medførte et betydelig arbeidsomfang som ikke fanges opp i målene for arbeidsoppgaver i 2017. Indikatoren for handlingsrommet målt i realverdi undervurderer derfor trolig svekkelsen i handlingsrommet i 2017.

7 BEMANNING OG DEKNINGSGRAD

I dette kapittelet gjennomgås bemanning av politi-, jurist-, og sivile stillinger i perioden 2013 – 2017 i politiet. Kapittelet belyser forholdet mellom antall årsverk og antall innbyggere, såkalt dekningsgrad¹⁹, og det er foretatt en fremskrivning av denne. I tillegg er kostnader knyttet til årsverkene i politiet beregnet.

7.1 Bemanning

I 2017 var det 16 217 årsverk totalt i politiet, målt som årlig gjennomsnitt, se tabell 7.1.²⁰ Siden 2013 har den samlede bemanningen økt med 2 047 årsverk, tilsvarende 14 prosent. Antall politiårsverk økte med 1 199 i perioden. I 2017 fordelte årsverkene seg på 59 prosent politiårsverk, 36 prosent sivile årsverk og 5 prosent juristårsverk. Sammenlignet med 2013 er det særorgan og andre enheter som har hatt størst vekst i antall årsverk.

Tabell 7.1. Antall årsverk i politidistrikt, særorgan og andre enheter fordelt på stillingskategorier. 2013-2017¹

		2013	2014	2015	2016	2017	Endring i prosent 2013-2017	Endring i prosent 2016-2017
Politistillinger	Politidistrikt	7 771	8 056	8 318	8 461	8 823	14 %	4 %
	Særorgan	416	482	556	597	538	29 %	-10 %
	Andre enheter	145	145	153	158	171	18 %	8 %
	Totalt	8 333	8 683	9 028	9 216	9 532	14 %	3 %
Juriststillinger	Politidistrikt	649	666	719	754	766	18 %	2 %
	Særorgan	56	63	66	69	68	22 %	-1 %
	Andre enheter	19	16	16	17	16	-13 %	-5 %
	Totalt	723	745	801	840	850	18 %	1 %
Sivile stillinger	Politidistrikt	3 607	3 629	3 666	3 628	3 632	1 %	0 %
	Særorgan	622	679	751	866	909	46 %	5 %
	Andre enheter	886	950	1 028	1 164	1 293	46 %	11 %
	Totalt	5 115	5 258	5 445	5 659	5 834	14 %	3 %
Totalt	Politidistrikt	12 026	12 352	12 703	12 844	13 221	10 %	3 %
	Særorgan	1 094	1 223	1 374	1 532	1 515	39 %	-1 %
	Andre enheter	1 049	1 111	1 197	1 339	1 480	41 %	11 %
	Totalt	14 170	14 685	15 274	15 715	16 217	14 %	3 %

¹ Se vedlegg 1 for dokumentasjon av hvordan årsverk er beregnet. Ansatte i fødselspermisjon, timelønnede, ansatte på pensjonistvilkår og innleide eksterne inngår ikke i datagrunnlaget. Tabellen viser gjennomsnittstall for hvert år. Noen tall for 2014 avviker fra tidligere ressursanalyser da det har vist seg at de tidligere har innholdt feil.

Kilde: Politidirektoratet

¹⁹ Som påpekt i kapittel 2 er Politiets sikkerhetstjeneste ekskludert fra analysene.

²⁰ Tallene er beregnet som et gjennomsnitt av månedlig bemanning det aktuelle året, se vedlegg for en nærmere forklaring.

Tabell 7.2 Antall årsverk totalt fordelt på politidistrikt, særorgan og andre enheter. 2013-2017¹

	2013		2014		2015		2016		2017		Endring i prosent 2013-2017	Endring i prosent 2016-2017
Beregningsmåte Enhhet	Per 31.12	Gjennom- snitt	Per 31.12	Gjennom- snitt	Per 31.12	Gjennom- snitt	Per 31.12	Gjennom- snitt	Per 31.12	Gjennom- snitt	Gjennom- snitt	Gjennom- snitt
Agder politidistrikt	595	601	604	614	624	626	624	630	650	648	8 %	3 %
Finnmark politidistrikt	327	318	345	343	367	352	367	378	361	363	14 %	-4 %
Innlandet politidistrikt	760	740	779	774	795	789	789	797	845	820	11 %	3 %
Møre og Romsdal politi- distrikt***	479	475	497	492	509	510	513	514	561	520	10 %	1 %
Nordland politidistrikt**	657	643	670	662	674	669	678	673	629	638	-1 %	-5 %
Oslo politidistrikt*	2814	2831	2972	2865	3028	2973	2930	2982	3124	3087	9 %	4 %
Sør-Vest politidistrikt	1031	1009	1068	1043	1114	1081	1114	1107	1181	1157	15 %	5 %
Sør-Øst politidistrikt	1510	1496	1512	1511	1545	1543	1532	1560	1584	1570	5 %	1 %
Troms politidistrikt**	303	303	308	306	317	314	343	331	442	402	33 %	21 %
Trøndelag politidistrikt	894	898	934	919	939	942	968	942	1014	986	10 %	5 %
Vest politidistrikt***	1180	1166	1224	1211	1229	1229	1270	1249	1294	1305	12 %	5 %
Øst politidistrikt	1572	1548	1632	1612	1725	1676	1645	1681	1796	1724	11 %	3 %
SUM DISTRIKT	12 122	12 026	12 546	12 352	12 866	12 703	12 771	12 844	13 481	13 221	10 %	3 %
KRIPOS	485	469	491	486	508	499	521	512	549	525	12 %	3 %
Økokrim	145	140	148	145	149	151	148	147	155	149	7 %	2 %
Utrykningspolitiet	50	51	49	49	46	47	44	45	60	60	18 %	34 %
Politiets utlendingsenhet	442	434	615	544	767	677	854	829	739	781	80 %	-6 %
SUM SÆRORGAN	1 122	1 094	1 303	1 223	1 470	1 374	1 566	1 532	1 504	1 515	39 %	-1 %
Grensekommisariatet	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	0 %	0 %
Nasjonalt ID-senter	34	33	37	35	36	35	41	39	36	38	14 %	-4 %
Namsfogden i Oslo*	113	115	118	117	114	113	113	114			-	-
Politiets Data- og materieltjeneste (delt fra 01.03.2014)	313	296										
Politiets Fellestjenester (fra 01.03.2014)			119	115	125	119	171	135	280	229		70 %
Politiets IKT-tjenester			228	210	259	244	464	351	485	476		36 %
Politidirektoratet	198	187	250	221	271	267	286	275	307	304	63 %	11 %
Politi- og høgskolen	414	413	411	408	416	412	429	420	435	428	4 %	2 %
SUM ANDRE ENHETER	1 078	1 049	1 168	1 111	1 224	1 197	1 510	1 339	1 548	1 480	41 %	11 %
SUM	14 322	14 170	15 017	14 685	15 561	15 274	15 848	15 715	16 533	16 217	14 %	8 %

¹ Se vedlegg 1 for dokumentasjon av hvordan årsverk er beregnet. Ansatte i fødselspermisjon, timelønnede, ansatte på pensjonistvilkår og innleide eksterne inngår ikke i datagrunnlaget.

* Per 1. april 2017 ble Namsfogden i Oslo innlemmet i Oslo politidistrikt. Tallene som presenteres her omtales som om at Namsfogden har inngått i Oslo politidistrikt fra 1.1.2017.

** Fra 1.5.2017 ble Midtre Hålogaland politidistrikt delt og slått sammen med hhv. Troms og Nordland politidistrikt.

*** Vanylven kommune var underlagt Vest politidistrikt t.o.m. 07.11.2017. Kommunen ligger under Møre og Romsdal politidistrikt fra 08.11.2017.

Blant særorganene er det Utrykningspolitiet som har hatt størst økning i antall og andel årsverk. Dette har blant annet en sammenheng med at ATK-senteret (Automatisk trafikk kontroll) ble overført fra Møre og Romsdal politidistrikt til Utrykningspolitiet fra 1. januar 2017. I og med sammenslåingen ble flere årsverk flyttet fra Møre og Romsdal politidistrikt til Utrykningspolitiet. I Utrykningspolitiet økte bemanningen fra 45 årsverk til 60 årsverk i gjennomsnitt fra 2016 til 2017, noe som utgjør en økning på 34 prosent, se tabell 7.2. I Politiets utlendingsenhet er antall årsverk redusert med 48 fra 2016 til 2017. Dette har sammenheng med en reduksjon i arbeidsmengde og budsjett som følge av færre flyktninger og andre migranter, sammenlignet med de to foregående årene.

Blant andre enheter er det Politiets IKT-tjenester som har hatt størst økning i antall årsverk. Politiets IKT-tjenester økte med 125 årsverk mellom 2016 og 2017, målt som årlig gjennomsnitt. Dette har sammenheng med økt satsning på IKT-forvaltning i politiet og beslutning om helhetlig styring og organisering av IKT, der Politiets IKT-tjenester er tillagt det samlede ansvaret for IKT i etaten. Som følge av dette har ansatte blitt overført fra politidistriktene til Politiets IKT-tjenester i både 2016 og 2017. I tillegg er det etablert nye stillinger, både for å erstatte bruk av eksterne konsulenter og for å kunne håndtere økt oppgavemengde. Politiets fellestjenester (PFT) har også økt i antall årsverk, fra 135 i 2016 til 229 i 2017. Dette har blant annet sammenheng med at arbeidsoppgaver knyttet til EBA, som renholds- og kantinedrift, gradvis er blitt overført fra distriktene til PFT i løpet av 2017.

Oslo politidistrikt er det politidistriktet med flest antall årsverk - 3 087²¹ årsverk i 2017. Øst politidistrikt er nest størst distrikt, og Sør-Øst tredje største distrikt, målt i antall årsverk totalt. Geografisk er Oslo politidistrikt relativt lite, men politidistriktet har desto flere innbyggere og den største saksmengden av alle politidistrikt. I tillegg kommer ansvaret for noen særskilte oppgaver som Oslo politidistrikt har, se kapittel 2.

Tabell 7.3 viser fordelingen av politiårsverk i politidistrikt,

særorgan og andre enheter fra 2013 til 2017²². Totalt sett har antall politiårsverk økt med 1 199 årsverk siden 2013, målt som årlig gjennomsnitt. 88 prosent, eller i overkant av 1 050 av disse stillingene, er gått til politidistriktene. Sammenlignet med 2016 har både Politiets utlendingsenhet og Utrykningspolitiet redusert antall politiårsverk med henholdsvis 21 og 25 prosent.

7.2 Dekningsgrad

Dekningsgrad defineres som forholdet mellom antall politiårsverk og antall innbyggere. I Politidirektoratet (2008) ble det lagt frem en anbefaling om å øke politidekningen til minst 2 politiårsverk per 1 000 innbyggere. Måltallet er et landsgjennomsnitt, og ikke et mål per politidistrikt. Det vil være variasjoner i dekningsgrad mellom politidistriktene grunnet kriminalitetsbildet og særskilte utfordringer i det enkelte politidistrikt.

Tabell 7.4 viser dekningsgraden i politiet for perioden 2013 – 2017. Også for dekningsgraden vises både dekningsgrad per 31. desember hvert år og dekningsgrad som bygger på et beregnet gjennomsnitt av årsverk for hvert år²³. Politiet har over tid fått økte bevilgninger som blant annet har gått til nye stillinger. Antall politiårsverk i politiet økte med 3 prosent mellom 2016 og 2017, noe som medførte at dekningsgraden økte fra 1,76 i 2016 til 1,81 i 2017, målt som årlig gjennomsnitt.

Finnmark politidistrikt har fortsatt den høyeste dekningsgraden til tross for at det også er det eneste politidistriktet som har hatt en reduksjon i dekningsgrad mellom 2016 og 2017. Det at Finnmark politidistrikt har en dekningsgrad på 2,93 har blant annet en sammenheng med at distriktet har ansvar for Storskog grensepasseringssted/Schengenlandegrense. Reduksjonen i dekningsgraden mellom 2016 og 2017 er knyttet til at Finnmark politidistrikt har avvirket en del midlertidige stillinger i 2015 og 2016 i forbindelse med flyktningssituasjonen ved Storskog som hadde medført en økning i dekningsgraden for distriktet de samme

²² Se vedlegg 2 for fordeling av årsverk for sivile og jurister på politidistrikt, særorgan og andre enheter.

²³ Se vedlegg 1 for dokumentasjon av hvordan årsverk er beregnet. Det er dekningsgrad per 31. desember som danner grunnlag for rapporteringen i distriktene. Gjennomsnittsberegninger er av interesse fordi bemanning i politiet varierer i løpet av året. Et gjennomsnitt vil gi et bilde over hvordan bemanningen hvis de ulike sesongvariasjonene ble fordelt over hele året.

²¹ Per 1. april 2017 ble Namsfogden i Oslo innlemmet i Oslo politidistrikt. Dette omfattet om lag 110 årsverk. I tallgrunnlaget for 2017 inngår Namsfogden i Oslo i Oslo politidistrikt siden 1.1 2017.

Tabell 7.3 Antall politiårsverk fordelt på politidistrikt, særorgan og andre enheter. 2013-2017¹

	2013		2014		2015		2016		2017		Endring i prosent 2013-2017	Endring i prosent 2016-2017
Beregningsmåte Enheter	Per 31.12	Gjennom-snitt	Per 31.12	Gjennom-snitt	Per 31.12	Gjennom-snitt	Per 31.12	Gjennom-snitt	Per 31.12	Gjennom-snitt	Gjennom-snitt	Gjennom-snitt
Agder politidistrikt	410	416	411	427	436	435	431	439	454	454	9 %	3 %
Finnmark politidistrikt	201	194	209	212	227	212	228	235	221	223	15 %	-5 %
Innlandet politidistrikt	484	471	506	501	512	509	516	514	560	541	15 %	5 %
Møre og Romsdal politidistrikt***	311	305	324	320	334	332	341	337	400	365	19 %	8 %
Nordland politidistrikt**	418	409	434	424	433	431	443	433	423	423	3 %	-2 %
Oslo politidistrikt*	1855	1844	1988	1894	2033	1975	2017	2008	2128	2081	13 %	4 %
Sør-Vest politidistrikt	656	643	693	671	725	700	726	718	804	764	19 %	6 %
Sør-Øst politidistrikt	999	985	989	991	1021	1020	1022	1039	1079	1058	7 %	2 %
Troms politidistrikt**	189	189	190	193	201	199	225	212	287	263	39 %	24 %
Trøndelag politidistrikt	602	604	630	616	637	638	676	643	716	690	14 %	7 %
Vest politidistrikt***	770	756	794	788	815	806	841	822	863	867	15 %	5 %
Øst politidistrikt	979	956	1034	1019	1104	1062	1037	1061	1145	1094	14 %	3 %
SUM POLITIDISTRIKT	7875	7771	8202	8056	8478	8318	8501	8461	9079	8823	14 %	4 %
KRIPOS	203	198	208	206	210	210	219	210	244	225	14 %	7 %
Økokrim	33	32	30	30	28	31	29	29	34	32	-1 %	11 %
Utrykningspolitiet	29	30	28	28	25	26	24	24	17	18	-38 %	-25 %
Politiets utlendingsenhet	163	157	263	218	348	291	317	334	241	264	68 %	-21 %
SUM SÆRORGAN	428	416	529	482	612	556	588	597	536	538	29 %	-10 %
Grensekommisariatet												
Nasjonalt ID-senter												
Namsfogden i Oslo*												
Politiets Data- og materieltjeneste (delt fra 01.03.2014)	2	2										
Politiets Fellestjenester			1	1	1	1	2	1	5	4		188 %
Politiets IKT-tjenester			4	3	5	4	11	7	10	11		57 %
Politidirektoratet	30	29	34	31	41	38	44	42	52	49	66 %	16 %
Politi høyskolen	114	113	109	111	111	110	108	108	109	108	-4 %	0 %
SUM ANDRE ENHETER	146	145	148	145	158	153	165	158	176	171	18 %	8 %
SUM	8449	8333	8879	8683	9247	9028	9254	9216	9791	9532	14 %	3 %

¹ Se vedlegg 1 for dokumentasjon av hvordan årsverk er beregnet. Ansatte i fødselspermisjon, timelønnede, ansatte på pensjonistvilkår og innleide eksterne inngår ikke i datagrunnlaget.

* Per 1. april 2017 ble Namsfogden i Oslo innlemmet i Oslo politidistrikt. Tallene som presenteres her omtales som om at Namsfogden har inngått i Oslo politidistrikt fra 1.1.2017.

** Fra 1.5.2017 ble Midtre Hålogaland politidistrikt delt og slått sammen med hhv. Troms og Nordland politidistrikt.

*** Vanylven kommune var underlagt Vest politidistrikt t.o.m. 07.11.2017. Kommunen ligger under Møre og Romsdal politidistrikt fra 08.11.2017.

Tabell 7.4 Antall årsverk i politistillinger per 1000 innbyggere. Politidistrikt¹.

	2013		2014		2015		2016		2017		Endring i prosent 2013-2017	Endring i prosent 2016-2017
	Per 31.12	Gjennomsnitt	Per 31.12	Gjennomsnitt	Per 31.12	Gjennomsnitt	Per 31.12	Gjennomsnitt	Per 31.12	Gjennomsnitt	Gjennomsnitt	Gjennomsnitt
Agder politidistrikt	1,41	1,44	1,40	1,46	1,47	1,48	1,44	1,47	1,50	1,51	0,07	0,04
Finnmark politidistrikt	2,68	2,60	2,77	2,82	2,99	2,80	3,00	3,09	2,90	2,93	0,34	-0,16
Innlandet politidistrikt	1,29	1,25	1,34	1,33	1,35	1,35	1,36	1,36	1,47	1,43	0,17	0,07
Møre og Romsdal politidistrikt***	1,21	1,19	1,24	1,23	1,28	1,27	1,29	1,28	1,50	1,38	0,19	0,09
Nordland politidistrikt**	1,52	1,49	1,57	1,53	1,56	1,56	1,59	1,56	1,75	1,63	0,14	0,07
Oslo politidistrikt*	2,29	2,29	2,40	2,31	2,42	2,37	2,37	2,37	2,47	2,43	0,14	0,06
Sør-Vest politidistrikt	1,30	1,28	1,35	1,32	1,41	1,36	1,40	1,39	1,55	1,47	0,19	0,08
Sør-Øst politidistrikt	1,45	1,43	1,42	1,43	1,46	1,46	1,45	1,47	1,52	1,49	0,06	0,02
Troms politidistrikt**	1,50	1,51	1,50	1,53	1,57	1,56	1,74	1,65	1,73	1,78	0,27	0,13
Trøndelag politidistrikt	1,36	1,37	1,41	1,38	1,41	1,42	1,48	1,42	1,56	1,51	0,14	0,09
Vest politidistrikt***	1,34	1,32	1,37	1,36	1,39	1,38	1,43	1,40	1,47	1,47	0,15	0,07
Øst politidistrikt	1,43	1,41	1,49	1,48	1,57	1,52	1,46	1,50	1,58	1,52	0,12	0,02
SUM POLITIDISTRIKT	1,54	1,53	1,59	1,57	1,63	1,60	1,62	1,62	1,71	1,67	0,14	0,06
<i>SUM INKL. SÆRORGAN OG ANDRE ENHETER</i>	<i>1,65</i>	<i>1,64</i>	<i>1,72</i>	<i>1,69</i>	<i>1,77</i>	<i>1,74</i>	<i>1,76</i>	<i>1,76</i>	<i>1,85</i>	<i>1,81</i>	<i>0,17</i>	<i>0,05</i>

¹ Se vedlegg 1 for dokumentasjon av hvordan årsverk er beregnet. Ansatte i fødselspermisjon, timelønnede, ansatte på pensjonistvilkår og innleide eksterne inngår ikke i datagrunnlaget.

* Per 1. april 2017 ble Namsfogden i Oslo innlemmet i Oslo politidistrikt. Tallene som presenteres her omtales som om at Namsfogden har inngått i Oslo politidistrikt fra 1.1.2017.

** Fra 1.5.2017 ble Midtre Hålogaland politidistrikt delt og slått sammen med hhv. Troms og Nordland politidistrikt.

*** Vanylven kommune var underlagt Vest politidistrikt t.o.m. 07.11.2017. Kommunen ligger under Møre og Romsdal politidistrikt fra 08.11.2017.

Kilde: Politidirektoratet

årene.

Oslo politidistrikt har også ansvar for en del tilleggskfunksjoner, jf. drøfting ovenfor, som bidrar til å forklare hvorfor distriktets dekningsgrad er 2,43 politiårsverk per 1 000 innbygger. I de øvrige politidistriktene varierer dekningsgraden mellom 1,38 – 1,78 politiårsverk per 1 000 innbygger, se tabell 7.4.

Alle ansatte i politiet er med på å ivareta ansvaret og løse oppgavene som er tillagt etaten. Tabell 7.5 viser dekningsgraden totalt for alle stillingstyper. I 2017 var denne dekningsgraden i politidistriktene 2,52 årsverk per 1 000 innbyggere. Inkluderes særorgan og andre enheter i beregningen, var dekningsgraden 3,09 i 2017.

7.3 Fremskriving av bemanning og dekningsgrad

I 2017 var dekningsgraden 1,81 politiårsverk per 1 000 innbyggere, målt som årlig gjennomsnitt. Målet om 2 politiårsverk per 1 000 innbyggere fordrer derfor videre vekst i antall politiårsverk. Nedenfor presenteres en fremskriving av utviklingen i antall politiårsverk. Følgende forutsetninger ligger til grunn for fremskrivingen:

- Politiårsverk er beregnet 31. desember hvert år og omfanget er alle politistillinger i politiet (politidistrikt, særorgan og andre enheter).
- Statistisk sentralbyrås hovedalternativ for befolkningsfremskriving er lagt til grunn (per 1. januar).
- Det er forutsatt et årlig opptak på 720 studenter ved Politihøgskolen i hele perioden (jf. Kolonne A i tabell 7.6).

Tabell 7.5 Antall årsverk totalt per 1000 innbyggere. Politidistrikt 2013-2017¹

	2013	2014	2015	2016	2017	Endring i prosent 2013-2017	Endring i prosent 2016-2017
Agder politidistrikt	2,08	2,10	2,12	2,12	2,16	0,08	0,04
Finnmark politidistrikt	4,24	4,55	4,65	4,98	4,77	0,52	-0,22
Innlandet politidistrikt	1,97	2,05	2,09	2,11	2,16	0,19	0,05
Møre og Romsdal politidistrikt***	1,85	1,90	1,95	1,96	1,96	0,12	0,01
Nordland politidistrikt**	2,34	2,40	2,42	2,42	2,45	0,12	0,03
Oslo politidistrikt*	3,52	3,50	3,56	3,52	3,71	0,19	0,18
Sør-Vest politidistrikt	2,02	2,06	2,11	2,14	2,23	0,22	0,09
Sør-Øst politidistrikt	2,17	2,18	2,21	2,21	2,21	0,04	0,00
Troms politidistrikt**	2,42	2,42	2,47	2,58	2,72	0,30	0,14
Trøndelag politidistrikt	2,04	2,06	2,10	2,08	2,15	0,12	0,08
Vest politidistrikt***	2,04	2,10	2,11	2,12	2,21	0,17	0,09
Øst politidistrikt	2,28	2,34	2,40	2,38	2,40	0,12	0,03
SUM DISTRIKT	2,37	2,40	2,45	2,45	2,52	0,15	0,07
SUM INKL. SÆRORGAN OG ANDRE ENHETER	2,79	2,86	2,94	3,00	3,09	0,30	0,09

¹ Tabellen bygger på gjennomsnittstall for årsverk hvert år, se vedlegg for en nærmere forklaring. Ansatte i fødselspermisjon, timelønnede, ansatte på pensjonistvilkår og innleide eksterne inngår ikke i datagrunnlaget. Tilsvarende tabell i fjorårets ressursanalyse inneholdt feil og derfor vil tallene avvike fra Ressursanalysen 2016.

* Per 1. april 2017 ble Namsfogden i Oslo innlemmet i Oslo politidistrikt. Tallene som presenteres her omtales som om at Namsfogden har inngått i Oslo politidistrikt fra 1.1.2017.

** Fra 1.5.2017 ble Midtre Hålogaland politidistrikt delt og slått sammen med hhv. Troms og Nordland politidistrikt.

*** Vanylven kommune var underlagt Vest politidistrikt t.o.m. 07.11.2017. Kommunen ligger under Møre og Romsdal politidistrikt fra 08.11.2017.

Kilde: Politidirektoratet

- Det forutsettes at 6 prosent av studentene enten slutter underveis eller aldri søker jobb i politiet, jf. Kolonne B i tabell 7.6. Prosentsatsen er skjønnsmessig satt ut fra erfaring fra tidligere år.
- Det antas at resterende uteksaminerte studenter fra Politihøgskolen tilsettes i etaten.
- Det er beregnet pensjonsavgang ut fra informasjon i politiets personalsystem, se kolonne E i tabell 7.6. Det er lagt inn i beregningene at 50 prosent går av med pensjon innen det første kalenderåret de har mulighet til å gå av, 24 prosent innen det andre kalenderåret, 13 prosent innen det tredje og 13 prosent innen det fjerde. Disse vektene er basert på erfaringsmessig pensjonsavgang de senere årene.
- Det er forutsatt at 85 polititjenestemenn og -kvinner forlater etaten hvert år, av andre årsaker enn pensjons-

avgang, jf. Kolonne F i tabell 7.6. Tallet er basert på en gjennomsnittsberegning av antallet som har forlatt etaten de siste 10 årene.

Med grunnlag i fremskrevet netto tilgang av politi-studenter, jf. kolonne I i tabell 7.6, som for hvert år adderes til fjorårets antall politiårsverk, og befolkningsfremskriving fra SSB er også dekningsgraden fremskrevet. Figur 7.1 illustrerer at politidekningen vil bli 2,0 politiårsverk per 1 000 innbyggere i 2020, gitt forutsetningene ovenfor.²⁴

Figur 7.2 viser hva en eventuell politioppbemannning mellom 2018-2020 vil ha for økonomiske konsekvenser. Beregningen er basert på det samme estimerte omfanget

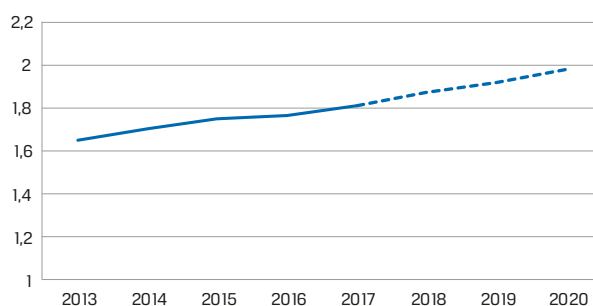
²⁴ Framskrivningen tar utgangspunkt i at antall årsverk i 2017 er beregnet som et gjennomsnitt for året.

Tabell 7.6 Fremskrivning av nettotilgang på politiårsverk. 2011-2020

År Uteksaminering	A Opptak PHS (år n-3)	B Frafall v/ PHS 6%	C=B/A*100 Frafall v/PHS i % - basert på erfaring	D=A-B Tilgjengelig fra PHS	E Avgang Pensjon	F Annen avgang i etaten 1)	G=E+F Sum avgang	I=D-G Overskudd studenter PHS
2011	432	26	6,02	406	232	129	361	45
2012	553	33	6	520	276	90	366	154
2013	720	43	6	677	228	87	315	362
2014	720	43	6	677	267	67	334	343
2015	720	43	6	677	253	64	317	360
2016	720	43	6	677	238	63	301	376
2017	720	43	6	677	242	65	307	370
2018	720	43	6	677	206	85	291	386
2019	720	43	6	677	188	85	273	403
2020	720	43	6	677	169	85	254	423

Kilde: Politidirektoratet

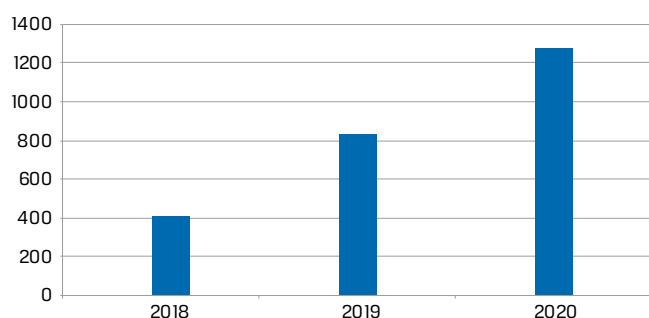
som er grunnlaget i tabell 7.6 og figur 7.1. Årslønns-kostnaden er anslått til 1 054 000 kroner, som tilsvarer det beløpet som politiet ble kompensert med av Justis- og beredskapsdepartementet ved tildeling av flere årsverk i etaten for 2017²⁵. Det er forutsatt konstant reallønn. Merkostnaden for politioppbemanningen anslås til 1,3 mrd. kroner i 2020 (målt i faste 2017-kroner).

Figur 7.1 Fremskrivning av antall politiårsverk per 1000 innbyggere. 2013 - 2020

Kilde: Politidirektoratet

²⁵ For budsjettåret 2017 er pensjonskostnader knyttet til et årsverk inkludert i beregningen.

Figur 7.2 Årlig merkostnad ved oppbemanning av politiårsverk. Tall i mill. kroner. Faste 2017-kroner. 2018-2020

Kilde: Politidirektoratet

Det understrekes at dette er en isolert fremskriving som bygger på en rekke forutsetninger i kombinasjon av at øvrige forhold holdes konstante. Det er heller ikke blitt gjort fremskrivninger for sivile og juriststillinger. En oppbemanning av politiansatte kan føre til at flere lovbrudd etterforskes og oppklares, som igjen vil føre til en større arbeidsmengde for både jurister og sivile i politiet. Dermed vil det i tillegg kreves en oppbemanning av jurister og sivile.

7.4 Årsverkskostnader i politiet

I dette avsnittet beregnes årsverkskostnader for politistillinger, sivile stillinger og jurist stillinger.

For politistillingene er det beregnet en sats for stillingskoden politibetjent 1 og en sats for stillingskoden politi-overbetjent. For de sivile stillingene er det beregnet en sats for stillingskoden rådgiver og en for stillingskoden senior-rådgiver. Hensikten med disse valgene av stillingskoder er å gjøre et skille mellom årsverkskostnaden til stillinger med lav ansiennitet og de med høyere ansiennitet. For stillingskategorien jurist, er det beregnet en gjennomsnittlig årsverkskostnad for en påtalejurist, uavhengig av ansiennitet.²⁶

Årsverkskostnader kan teoretisk sett dekomponeres som en sum av:

- Stillingsrelaterte kostnader
- Andre driftskostnader (direkte og indirekte)
- Kapitalkostnader/investeringer

Nedenfor følger en oversikt over kostnadskomponentene som er benyttet i utregningen av årsverkskostnadsene. Det er tatt utgangspunkt i regnskapet for 2017 og beregnet gjennomsnittskostnader²⁷ ved å dele de ulike kostnadskomponentene på antall årsverk²⁸ i 2017.²⁹ For beregning av årsverkskostnader til politistillingene er det tatt utgangspunkt i regnskapet til politidistriktene. For beregning av årsverkskostnader for de sivile stillingene og juriststillingene er det tatt utgangspunkt i regnskapet til både politidistriktene, særorganene og de andre enhetene i politiet.

- **Materiell.** Består av komponentene IKT-materiell, transport, politiutstyr, kontor, inventar, og diverse. Utgiftspostene transport og politiutstyr er kun aktuelle for beregning av årsverkskostnaden for politiårsverk, da det primært er denne gruppen som anvender dette materiellet i politidistriktene. Eksempelvis er transportutgiftene i politidistriktene i stor grad knyttet til bil.
- **Møte og kurs.** Posten omfatter møteutgifter, arrangørkostnader og deltakeravgift på kurs og seminar, samt utdanningsutgifter til etter- og videreutdanning.
- **Reise.** Posten omfatter reiseutgifter. Refunderbare reisekostnader er ikke inkludert.
- **EBA-utgifter.** Posten inkluderer husleie, pluss drift og vedlikehold av bygninger. I 2017 brukte politiet i overkant av 1,6 mrd. kroner til EBA.
- **Investeringer.** Etaten setter hvert år av sentrale midler til investeringer som realiseres i form av prosjekt/program, jf. drøfting i kapittel 3. Utviklingsporteføljen var på om lag 635 mill. kroner i 2017. Utgiftene til investeringer deles på antall årsverk i etaten.

²⁷ Det er vanlig å skille mellom grensekostnad og gjennomsnittskostnad. Grensekostnaden defineres gjerne som kostnaden ved å ansette ett årsverk mer. I tillegg kan det skilles mellom kortsiktige og langsiktige grensekostnader. Kortsiktige grensekostnader inkluderer driftskostnader, mens langsiktige grensekostnader i tillegg inkluderer kapitalkostnader/investeringer knyttet til ny kapasitet. Innenfor velferdsøkonomien sier teorien at offentlige tjenester bør prises i henhold til langsiktige grensekostnader, dvs. kostnadene ved å fremskaffe ny kapasitet pluss driftskostnader for å realisere en effektiv ressursallokering, se for eksempel Theisen og Johnsen (1992). Som indikator på langsiktig grensekostnad anvendes gjennomsnittskostnad der vi også tar med kapitalkostnader/investeringer.

²⁸ Årsverk er beregnet som et gjennomsnitt for året 2017.

²⁹ Antall årsverk det deles på varierer med kostnadskomponenten og stillingskoden.

²⁶ Påtalejurist omfatter stillingskodene politifullmektig, politiadvokat og politiadvokat 2.

- **Fellestjenester.** Bemanningsveksten av politiansatte vil også kunne gi økte kostnader i form av økt behov for administrasjon og fellestjenester. Dette gjelder blant annet støttetjenester som leveres fra Politihøgskolen, Politiets fellestjenester og Politiets IKT-tjenester. Driftskostnadene i disse enhetene er derfor også tatt med i årsverkskostnaden. Utgiftene til fellestjenester deles på antall årsverk i etaten.
- **Lønn.** Det er gjort et uttrekk for utbetalt lønn fra lønns- og regnskapssystemet SAP for mai 2017. Basert på dette er det beregnet en gjennomsnittslønn for stillingskodene inkludert faste og variable tillegg. Overtid og feriepenger er inkludert i lønnsberegningen. *Pensjonskostnad.* Pensjonskostnaden er beregnet som 12 prosent av grunn

lønn pluss faste tillegg. I tillegg inkluderes 12 prosent av de variable tilleggene, hvor maksimalt grunnlag for beregning er 56 000 kroner. Pensjonskostnad er et nytt element i 2017. Tidligere har pensjonskostnader vært dekket over bevilgningene til Statens pensjonskasse.

- **Arbeidsgiveravgift.** Differensiert arbeidsgiveravgift i Norge gjør at satsen vil variere fra politidistrikt til politidistrikt. Det er derfor beregnet en gjennomsnittlig sats for politidistriktene sett under ett. Satsen som er lagt til grunn er på 13,3 prosent.

Tabell 7.7 viser anslag på gjennomsnittlige årsverkskostnader for stillingskodene. Som det fremgår kan gjennomsnittlig årsverkskostnad for en politibetjent 1

Tabell 7.7 Anslag på årsverkskostnad for politibetjent 1, politioverbetjent, rådgiver, seniorrådgiver og påtalejurister. Målt i 2017-kroner

	Politistillinger		Sivile stillinger		Juriststillinger
	Politibetjent 1	Politioverbetjent	Rådgiver	Seniorrådgiver	Påtalejurister
Materiell					
- IKT*	25 400	25 400	47 600	47 600	47 600
- Transport	38 300	38 300	-	-	-
- Politiutstyr	16 500	16 500	-	-	-
- Kontor	6 000	6 000	6 300	6 300	6 300
- Inventar	2 000	2 000	3 500	3 500	3 500
- Diverse	3 400	3 400	6 500	6 500	6 500
EBA	87 000	87 000	99 700	99 700	99 700
Møte og kurs	3 800	3 800	6 200	6 200	6 200
Reiser	6 600	6 600	10 200	10 200	10 200
Fellestjenester**	155 000	155 000	-	-	155 000
Investering**	39 100	39 100	-	-	39 100
Stillingsrelaterte kostnader	383 100	383 100	180 000	180 000	374 100
Lønn	553 200	727 700	541 600	677 400	731 100
Arbeidsgiveravgift	73 600	96 800	72 000	90 100	99 000
Pensjonskostnad	57 400	78 400	62 200	78 200	79 800
Årsverkskostnad	1 067 300	1 286 000	855 800	1 025 700	1 284 000

* For beregning av IKT-kostnadene til de sivile stillingskodene og påtalejuristene er utgiftene til Samband og Nødnett fjernet, grunnet at dette anses som en felles investering for hele etaten og dermed ikke noe som bør beregnes inn i en sivil eller juridisk stillingskode.

** Fellestjenester og investering er ikke inkludert i beregningen av sivile årsverkskostnader. Fellestjenester og investering er knyttet til arbeidsoppgaver og mål som primært er rettet mot den operative delen av politiet, og er således uavhengig av antall sivile årsverk. Det kan også påløpe store investeringskostnader for sivilt personell, for eksempel for ingeniører på laboratorium - både innenfor e-spor og de tradisjonelle kriminaltekniske undersøkelsene, men det er ikke hensyntatt i denne beregningen.

anslås til 1 067 300 kroner og gjennomsnittlig årsverkskostnad til en politioverbetjent anslås til 1 286 000 kroner i 2017.

Det understrekes at dette er en grov illustrasjon på årsverkskostnaden til de ulike stillingene. For flere av utgiftskomponentene er det krevende å basere seg på gjennomsnittskostnader ved beregning av årsverkskostnader. For

EBA-utgiftene er det betydelige forskjeller mellom politidistriktene for hvor store husleieutgifter per årsverk man har. Dette skyldes blant annet at antall lokasjoner og prisen per kvadratmeter varierer.

8 VEDLEGG 1. DATAKILDER OG DATABEHANDLING

Regnskapstall for alle enheter over hele perioden er innhentet fra etatens økonomisystem. Grunnlaget for konto- føringen i den enkelte enhet er kontoplan for politi- og lensmannsetaten. Etaten fører regnskap etter kontant- prinsippet.

Fra 2014 har politi- og lensmannsetaten endret kontoplan og grupperingen av utgiftsgrupper. Regnskapskontiene er gruppert i 5 ulike utgiftsgrupper ut fra kontoplanen:

- 1 – Personell
- 2 – Eiendom, bygg og anlegg (EBA)
- 3 – Materiell
- 4 – Tjenester
- 5 – Diverse

Analysen omfatter driftsutgiftene i politi- og lensmanns- etaten, fordelt på de utgiftsgruppene 1-5. Disse er hentet fra utgiftskapittel 440, 442, 448. Hva som inngår i de enkelte utgiftsgruppene, er nærmere spesifisert i de del- kapitlene som omhandler de enkelte gruppene. Spesielle driftsutgifter, tilknyttet asylsaker og andre utlendingssaker, er ikke inkludert i analysen.

Nærmere opplysninger om lønnsutgifter er hentet fra politiets lønns- og personalsystem (SAP). Tall for over- tid er basert på utbetalt overtid og ikke opptjent overtid. Årsverkstallene inkluderer antall lønnede årsverk, men ekskluderer ansatte i fødselspermisjon, timelønnede, ansatte på pensjonistvilkår og innleide eksterne. Et unn- tak er knyttet til når årsverk sees opp mot utbetalt lønn i kapittel 4, her inkluderes årsverkene til permisjon fordi utbetalt lønn også inkluderer ansatte i etaten som for tiden er i lønnet permisjon. Ved beregning av overtid ekskluderes ansatte i fødselspermisjon, timelønnede, ansatte på pensjo- nistvilkår og innleide eksterne.

For å fange opp variasjoner gjennom året, er det foretatt et uttrekk av alle lønnede ansatte den siste datoen i hver måned. Med utgangspunkt i de ansattes stillingsandel og tilstedeværelsesgrad innenfor ulike typer ulønnede permisjoner og eventuell uføregrad, er det beregnet antall lønnede månedsverk. Gjennomsnittet av antall lønnede månedsverk for et år er benyttet til å beregne antall årsverk per år. I tillegg vises antall årsverk per 31. desember hvert år. Det er dekningsgrad per 31. desember som danner

grunnlag for rapporteringen i distriktene. Gjennomsnitts- beregninger er av interesse fordi bemanning i politiet varierer i løpet av året.

Ansatte som lønnes av etaten, men som er i utenlands- tjeneste, vil være inkludert i beregningen av årsverk. De som er i utenlandstjeneste vil i all hovedsak ha stillingskode som internasjonal rådgiver, som er en sivil stillingskode. Lønnsutgiftene i forbindelse med utenlands- tjeneste refunderes fra Utenriksdepartementet.

Ved permisjon fra en stilling i etaten for å jobbe et annet sted i etaten, vil man være lønnet og dermed telles der man faktisk jobber. Dersom man er beordret til å jobbe et annet sted i etaten enn der man opprinnelig er ansatt, vil man lønnes fra og dermed telles som årsverk der man opp- rinnelig er ansatt. Enhet for registrerte utgifter og årsverk er dermed sammenfallende. På grunn av utenlandstjeneste og beordringer kan noen politidistrikt være registrert med flere lønnede årsverk enn det de faktisk har tilgjengelig i distriktet.

Ved internhandel vil den ene enhetens utgift være en annen enhets inntekt, og i prinsippet være et nullsum- spill for etaten som helhet. Den enkelte enhets utgifter til materiell og polititjenester inngår som en del av enhetens driftsutgifter. Inntekter fra internhandel kan disponeres av enheten, og må derfor trekkes fra driftsutgiftene for å gi et mer reelt bilde av økonomien i både enheten og etaten totalt.

Eksempelvis kjøper Politiets fellestjenester (PFT) inn uniformer som selges videre til politidistrikt og særorgan. Dersom det ikke korrigeres for inntekter fra intern- handel, vil uniformen utgiftsføres to ganger – både ved innkjøp i Politiets fellestjenester (som kjøp av varer for videresalg) og ved videresalg til en annen enhet. Brutto omsetning (utgifter) i Politiets fellestjenester (PFT) må derfor reduseres for denne omsetningen for å gi det riktige kostnadsbilde av enhetens drift. Samme prinsippet gjelder ved kjøp/salg av polititjenester mellom politidistrikt og særorgan.

9 VEDLEGG 2. ANTALL ÅRSVERK FOR SIVILE OG JURISTER

Tabell 9.1 Antall årsverk i juriststillinger fordelt på politidistrikt og andre enheter. 2013-2017¹

Juriststillinger	2013		2014		2015		2016		2017	
	Per 31.12	Gjennom-snitt	Per 31.12	Gjennom-snitt	Per 31.12	Gjennom-snitt	Per 31.12	Gjennom-snitt	Per 31.12	Gjennom-snitt
Agder politidistrikt	31	31	34	32	36	35	37	35	36	36
Finnmark politidistrikt	17	16	17	17	16	17	16	18	15	16
Innlandet politidistrikt	38	36	37	37	41	39	41	43	43	42
Møre og Romsdal politidistrikt***	23	23	24	23	26	24	28	27	28	28
Nordland politidistrikt**	37	37	37	38	40	40	41	42	39	41
Oslo politidistrikt*	138	145	153	144	159	158	163	160	166	165
Sør-Vest politidistrikt	70	65	66	68	75	71	75	72	78	78
Sør-Øst politidistrikt	91	89	97	92	99	98	103	102	101	100
Troms politidistrikt**	17	17	19	18	20	18	19	20	24	22
Trøndelag politidistrikt	45	45	47	48	52	53	53	55	53	52
Vest politidistrikt***	58	59	66	62	69	67	77	72	79	78
Øst politidistrikt	87	85	93	88	102	98	109	109	114	109
SUM POLITIDISTRIKT	651	649	690	666	734	719	761	754	775	766
KRIPOS	17	14	17	17	18	17	17	18	20	19
Økokrim	34	33	35	34	33	34	32	32	34	32
Utrykningspolitiet	1	1	2	1	2	2	3	3	2	3
Politiets utlendingsenhet	6	7	10	10	15	13	14	16	12	14
SUM SÆRORGAN	58	56	64	63	68	66	65	69	68	68
Grensekommisariatet										
Nasjonalt ID-senter										
Namsfogden i Oslo*										
Politiets Data- og materieltjeneste (delt fra 01.03.2014)										
Politiets Fellestjenester										
Politiets IKT-tjenester					2	1	2	2	2	2
Politidirektoratet	14	14	11	12	12	12	11	12	12	11
Politi høyskolen	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3
SUM ANDRE ENHETER	18	19	15	16	17	16	16	17	17	16
SUM	727	723	769	745	819	801	843	840	860	850

¹ Se vedlegg 1 for dokumentasjon av hvordan årsverk er beregnet. Ansatte i fødselspermisjon, timelønnede, ansatte på pensjonistvilkår og innleide eksterne inngår ikke i datagrunnlaget.

* Per 1. april 2017 ble Namsfogden i Oslo innlemmet i Oslo politidistrikt. Tallene som presenteres her omtales som om at Namsfogden har inngått i Oslo politidistrikt fra 1.1.2017.

** Fra 1.5.2017 ble Midtre Hålogaland politidistrikt delt og slått sammen med hhv. Troms og Nordland politidistrikt.

*** Vanylven kommune var underlagt Vest politidistrikt t.o.m. 07.11.2017. Kommunen ligger under Møre og Romsdal politidistrikt fra 08.11.2017.

Tabell 9.2 Antall årsverk i sivile stillinger fordelt på politidistrikt og andre enheter. 2013-2017¹

Sivile stillinger	2013		2014		2015		2016		2017	
	Per 31.12	Gjennom-snitt	Per 31.12	Gjennom-snitt	Per 31.12	Gjennom-snitt	Per 31.12	Gjennom-snitt	Per 31.12	Gjennom-snitt
Agder politidistrikt	155	154	160	155	152	156	156	156	160	158
Finnmark politidistrikt	108	107	119	114	124	123	123	126	125	124
Innlandet politidistrikt	238	233	236	236	242	241	232	240	242	237
Møre og Romsdal politidistrikt***	145	147	149	150	149	153	144	150	133	128
Nordland politidistrikt**	202	196	200	201	201	199	193	198	167	174
Oslo politidistrikt*	821	842	832	827	836	839	750	813	831	840
Sør-Vest politidistrikt	305	301	309	305	314	310	313	316	299	316
Sør-Øst politidistrikt	420	422	425	428	425	425	408	419	404	412
Troms politidistrikt**	98	97	99	95	97	97	99	99	131	117
Trøndelag politidistrikt	247	250	257	255	250	251	240	244	245	244
Vest politidistrikt***	352	351	364	361	346	357	352	355	352	361
Øst politidistrikt	506	506	506	505	519	516	498	511	537	522
SUM POLITIDISTRIKT	3597	3607	3654	3629	3654	3666	3509	3628	3627	3632
KRIPOS	265	258	266	263	280	273	285	284	286	281
Økokrim	78	75	83	80	88	87	87	86	87	85
Utrykningspolitiet	21	20	19	19	19	20	17	17	41	39
Politiets utlendingsenhet	273	270	342	316	404	372	524	479	487	504
SUM SÆRORGAN	637	622	710	678	791	751	912	866	901	909
Grensekommissariatet	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Nasjonalt ID-senter	34	33	37	35	36	35	41	39	36	38
Namsfogden i Oslo*	113	115	118	117	114	113	113	114		
Politiets Data- og materieltjeneste (delt fra 01.03.2014)	311	293								
Politiets Fellestjenester (fra 01.03.2014)			118	115	124	118	169	134	275	225
"Politiets IKT-tjenester (fra 01.03.2014)"			224	209	252	239	451	342	473	463
Politidirektoratet	154	144	205	178	218	218	231	221	243	245
Politi hogskolen	296	296	298	293	302	299	318	309	323	317
SUM ANDRE ENHETER	914	886	1005	953	1050	1028	1329	1164	1355	1293
SUM	5147	5115	5369	5260	5495	5445	5751	5659	5882	5834

¹ Se vedlegg 1 for dokumentasjon av hvordan årsverk er beregnet. Ansatte i fødselspermisjon, timelønnede, ansatte på pensjonistvilkår og innleide eksterne inngår ikke i datagrunnlaget.

* Per 1. april 2017 ble Namsfogden i Oslo innlemmet i Oslo politidistrikt. Tallene som presenteres her omtales som om at Namsfogden har inngått i Oslo politidistrikt fra 1.1.2017.

** Fra 1.5.2017 ble Midtre Hålogaland politidistrikt delt og slått sammen med hhv. Troms og Nordland politidistrikt.

*** Vanylven kommune var underlagt Vest politidistrikt t.o.m. 07.11.2017. Kommunen ligger under Møre og Romsdal politidistrikt fra 08.11.2017.

Politidirektoratet

2018

Trykk: Andvord Grafisk AS

Layout: Norengros Erik Tanche Nilssen AS

Foto omslag: Politiet

POD publisasjon 2018/06

ISBN 978-82-8256-065-8

